

VINERI • 9 IANUARIE 2004 • ANUL LIV NR. 2

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

www.foaia.hu / foaia@axelero.hu

Pe atunci, trăiam numai pentru elevi
Gândurile comune ale românilor din Ungaria
Pe plaiuri românești

CALENDAR ORTODOX

12 ianuarie, luni – Sf. Mc. Tatiana diaconița și Eutasia
13 ianuarie, marți – Sf. Mc. Ermil și Stratonic; Cuv. Iacob din Nisibe
14 ianuarie, miercuri – Cuvioșii părinți uciși în Sinai și Rait. (*Odovania Praznicului Botezului Domnului*).
15 ianuarie, joi – Cuv. Pavel Tebeul și Sf. Ioan Colibașul.
16 ianuarie, vineri – Închinarea cinstitului lanț al Sf. Ap. Petru; Sf. Mc. Pevsip și cei împreună cu el.
17 ianuarie, sâmbătă – † Cuv. Antonie cel Mare.
18 ianuarie, duminică – † Sf. Atanasie și Chiril, Arhiepiscopii Alexandriei.

Din credințele poporului

După Bobotează nu se spală cămășile două săptămâni, pentru că apele-s sfințite.

(Niculiță-Voronca)

AGENDĂ

12 ianuarie

1866 – moare, la Cernăuți, Aron Pumnul, reprezentant al generației pașoptiste transilvănene, filolog, adept al raționalismului lingvistic.

13 ianuarie

1863 – a apărut, la Budapesta, primul număr al foii beletristice „Aurora Română”, care a fost prima revistă literară apărută la Pesta, fiind destinată în primul rând femeilor române.

1865 – după retragerea lui Gheorghe Ardelean, Iosif Vulcan a devenit „proprietar, editor și redactor responsabil” al revistei „Umoristul”.

1941 – a murit scriitorul irlandez James Joyce.

14 ianuarie

1557 – a apărut, la Brașov, „Octoihul”, în limba slavonă, prima carte tipărită de diaconul Coresi.

1898 – a murit Lewis Carol, pe numele lui adevărat Charles Dodgson, scriitor și matematician englez, autorul povestirii fantastice pentru copii „Alice în Țara Minunilor”.

1921 – s-a stins din viață Nicolae Rocsin, fost preot din Mischechi.

15 ianuarie

1622 – s-a născut, la Paris, dramaturgul, regizorul și actorul francez Jean-Baptiste Poquelin, devenit celebru ca scriitorul cu numele de Molière.

1850 – s-a născut, la Botoșani, marele poet național român Mihai Eminescu.

1868 – a apărut, la Budapesta, primul număr al revistei „Amvonul”, publicație cu caracter pastoral greco-catolic. Redactor a fost Iustin Popfui.

16 ianuarie

1957 – a murit Arturo Toscanini, unul dintre cei mai mari dirijori din prima jumătate a secolului XX; a condus mai multe orchestre celebre (La Scala, Milano; Metropolitan Opera și Filarmonica, New York).

17 ianuarie

1568 – a murit, la Bratislava, Nicolaus Olahus, umanist și cărturar ardelean de origine română, secretar al regelui ungar Ludovic al II-lea și consilier al reginei Maria, soția acestuia.

1785 – s-a născut, la Giula, Moise Nicoară, fiul preotului Petru Nicoară și Maria Șerban, ctitorii Catedralei Sf. Nicolae din Giula.

18 ianuarie

1848 – s-a născut, la Șiria, jud. Arad, Ioan Slavici (1848–1925), primul scriitor al Ardealului în ordinea valorii și importanței.

„Pentru românii din Ungaria” pe anul 2003

În cadrul unei ședințe festive, în data de 30 decembrie 2003, la sediul din Giula al Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria au fost înmânate distincțiile „Pentru românii din Ungaria”. Premiul a fost fondat de AȚRU în anul 1995. În 2003 s-au înaintat 9 propuneri în acest sens, distincția fiind înmănată pentru două persoane: *Sidonia Olah*, țesătoare din Pocei și *Ioan Tat*, angajat al Oficiului AȚRU.

I. K.

Se apropie perioada balurilor

Centrul Cultural Românesc din Giula va găzdui la 24 ianuarie 2004, tradiționalul Bal românesc pe țară. Toți cei care doresc să participe la această manifestare și care vor să se distreze împreună, să asculte muzică românească, să

danseze și să participe la tombolă, pot procura biletul la numărul de telefon: prefix 66/463-951 sau personal la Oficiul AȚRU din Giula.

Balul românesc din Aletea va avea loc în ultima zi

a lui Gerar. Directorul Căminului Cultural Gheorghe Ardelean ne-a informat că perioada balurilor ține în orașelul bichișean timp de două luni. Vor fi organizate baluri după cum urmează: la 24 ianuarie balul țigănesc, la 31 ianuarie balul românesc, la 24 februarie cel șvăbesc, la 26 februarie balul măștilor (tradiționalul fărșang), iar la 13 martie balul maghiar. Petrecerea românilor va începe la ora 19.00, la Căminul Cultural, muzica fiind prestată de instrumentiști din Arad.

I. Kaupert

Cetățenii UE vor putea intra în România pe baza cărții de identitate

Cetățenii din statele membre ale Uniunii Europene care doresc să călătorească în România vor putea, în curând, să intre pe teritoriul României doar în baza cărții de identitate. Guvernul de la București a adoptat la o ședință dinaintea Crăciunului o hotărâre în acest sens, care va in-

tra în vigoare la 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial. Procedura controlării la frontieră a cărților de identitate urmează să fie aprobată prin ordin al ministrului Administrației și Internelor, în termen de 30 de zile de la data publicării hotărârii de Guvern în Monitorul Oficial. ROMPRES

ANUNȚ

Conform legilor în vigoare, cetățenii Ungariei au posibilitatea să ofere 1% din impozitul personal asociațiilor civile și, concomitent, diferitelor biserici.

Oferiți 1% din impozitul
dumneavoastră
pentru
UNIUNEA CULTURALĂ A ROMÂNILOR DIN UNGARIA
semnați:

19058283-1-04

(codul de impozit al Uniunii culturale)

cu scopul
promovării valorilor culturale românești
din această țară.

dr. Ioan Ciotea
președintele Uniunii culturale

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Iarnă adevărată
(Foto: Aurel Papp)

„Calendarul românesc 2004” poate fi procurat la Redacția Foaia românească, la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria (5700 Giula, str. Gh. Doja nr. 8), precum și de la activiștii Uniunii și la parohiile ortodoxe din localitățile populate și de români.

Prea Sfințitul Sofronie, premiat la Arad

La finele anului de care tocmai ne-am despărțit, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național a Județului Arad și-a premiat colaboratorii cei mai apropiați. Evenimentul, desfășurat sub genericul „Împreună pentru Arad”, a avut loc în spațiul mai puțin convențional al clubului de jazz „Frontiera” din localitate și a fost organizată în colaborare cu Casa de Cultură a Municipiului Arad. Prima parte a manifestării a fost rezervată premierilor, iar a doua parte a cuprins un concert de binefacere pentru renovarea Teatrului Vechi din Arad. Pe lângă o seamă de personalități locale, comisia de jurizare, prezidată de *prof. univ. dr. Ioan Oprîș*, secretar de stat în Ministerul Culturii și Cultelor, a decis acordarea unor premii și persoanelor din afara României, care au contribuit la promovarea patrimoniului cultural românesc de oriunde s-ar afla. Rugat de noi să ne dea amănunte despre acest eveniment, *Adrian Șimon*, directorul DCCPCNJ Arad, ne-a declarat: „Această manifestare a noastră se potrivește, după cum a subliniat și domnul secretar de stat Ioan Oprîș în cuvântul de deschidere al evenimentului, ca o mănășă preocupărilor Ministerului Culturii și Cultelor legate de patrimoniul cultural național. După ce ministerul a premiat contribuțiile cele mai semnifi-

cative din acest domeniu complex la nivel național, iată a venit rândul nostru să ne gândim la cei care și-au adus contribuția la cunoașterea, protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național arădean. Date fiind legăturile noastre foarte strânse cu instituțiile și comunitățile românești din afara României ne-am hotărât să acordăm și două premii unor personalități remarcabile din Ungaria și Serbia care s-au evidențiat în domeniu. Desigur că, fiind la prima ediție, manifestarea din acest an nu a putut să răsplătească eforturile tuturor celor care s-au evidențiat în domeniul patrimoniului cultural național, dar care cu siguranță își vor găsi locul la edițiile viitoare. PSS Sofronie a fost premiat pentru sprijinirea cercetărilor patrimoniului românesc din afara României. Ușa episcopiei a fost întotdeauna larg deschisă pentru specialiștii din țară care s-au ostenit să cerceteze patrimoniul cultural, în special cel ecleziastic, al românilor din Ungaria. Pentru aceasta, și nu numai, noi îi suntem recunoscători.”

Iar noi nu putem decât să ne simțim onorați că o distinsă personalitate a noastră, a românilor din Ungaria, primește o asemenea distincție, cu atât mai mult cu cât această recunoaștere vine de pe meleagurile natale ale Prea Sfinției Sale.

- va

O serbare de Crăciun în adevăratul ei sens

Cu câteva zile înainte de Crăciun, la Căminul Cultural din Micherechi a avut loc tradiționala serbare a elevilor de la școala generală din localitate. Căminul a fost arhiplin, de părinții, bunicii și rudeniile școlarilor. Elevii din clasele inferioare au avut emoții mari, dar cu începerea programului, parcă a dispărut frica, au trecut emoțiile.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de profesoara *Anamaria Dulău Cozma*, după care a început programul cultural. De la cei mai mici până la cei din clasele 7-8, toți copiii au interpretat câte-o scenetă sau montaj folcloric-literar, legat de nașterea Mântuitorului. Unii au interpretat scena de sosire la ieslea din Betleem a păstorilor, iar alții au surprins momentele de sosire a celor Trei Magi de la Răsărit. Toți copiii aveau costume potrivite, corespunzătoare rolului din scena prezentată. Elevii au fost bine pregătiți și s-au mișcat pe scenă ca niște adevărați „actori”. În pauzele dintre scene, un grup de fete a dansat dansuri moderne.

În încheierea programului de Crăciun, Echipa de Păstrare a Tradițiilor „Gheorghe Nistor” a in-

Corul școlarilor, condus de Gheorghe Pătcas

Corul Facultății Teologice din Oradea

terpretat dansuri populare locale la nivelul obișnuit, spre marea bucurie a publicului. Se părea că dansatorii nu vor obosi niciodată, atât de dinamic au dansat. Răspata lor au fost aplauzele răsunătoare. Toți cei prezenți, interpreți și spectatori, s-au simțit foarte bine, fapt dovedit și prin atmosfera însuflețită cu care au

fost onorate producțiile de pe scenă ale copiilor, nepoților, prietenilor.

Mențiunea privitorului neutru este că merită toată lauda atât organizatorii, cât și participanții că, după multă vreme, la Micherechi s-a ținut o frumoasă serbare de Crăciun în adevăratul ei sens.

L. Martin

Foto: Aurel Papp

Sceneta „Trei Magi”

Serbări în amintirea lui Eminescu

În data de 15 ianuarie, la Școala Generală din Apatiu va avea loc o manifestare culturală în vederea depunerii de coroane la bustul marelui poet național și universal, Mihai Eminescu. Bustul se află în curtea bisericii ortodoxe din localitate. Vor fi prezenți membrii Fundației „Kölcsey” din

Debrecin, precum și musafiri din România care vor onora cu prezența lor comunitatea românească din Apatiu.

Tot cu această ocazie, Liceul Românesc N. Bălcescu din Giula va găzdui festivitatea de evocare a zilei de naștere a poetului Mihai

Eminescu, împreună cu profesorii și elevii Liceului „Vasile Goldiș” din Arad, care se pregătesc cu un program literar. Iar seara, la ora 18.00, la invitația Uniunii Culturale, în sala mare a Centrului Cultural Român, actorii Teatrului „Vis” din Ungaria vor prezenta un recital de poezii.

L. M.

Gândurile comune ale românilor din Ungaria

Act de dezbatere

Numărul 51-52 din 2003 al Foii Românești și numărul 12 al Cronicii ne înștiințează că prezidiul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria refuză alegerile directe în legătură cu proiectul de modificare a Legii Minoritare și a Legii Electorale. Cititorul trebuie să știe că acest proiect de lege nu s-a răspândit numai printre membrii adunării generale a AȚRU, conform deciziei Parlamentului Maghiar. Autogovernările excluse au putut face rost de acest proiect doar prin diferite metode, despre organizațiile civile nici nu mai vorbim. Acestea au ajuns la informații doar cu ajutorul mass-media. Dacă Prezidiul AȚRU – mai ales liderii prezidiului – ar vrea să ajungă la un *consensus larg* și la o unitate între românii din Ungaria, atunci ar fi fost un gest elegant ca să-i invite la masa rotundă și pe reprezentanții autogovernărilor minoritare române, care nu au adevărată reprezentanță în adunarea generală a AȚRU. Această posibilitate nu o interzice nici parlamentul.

Cea mai sensibilă parte a proiectului legii este *registru electoralului* despre care se discută permanent cu argumente pro și contra. Natural că acest sistem pune mai multe semne de întrebare și, mai ales, frică față de înregistrare. Trebuie să fim însă sinceri că, în mod indirect, există înregistrarea, poate nu în măsură atât de amplă, dar, de exemplu, lista membrilor unei organizații civile, matricola bisericească și alte registre. *Legea anului 1993 nr. LXXVII nu asigură alegerea liberă a identității, ci dreptul de a se manifesta și angaja la o anumită minoritate*. Avariarea dreptului comun de minoritate se continuă dacă comunitățile minoritare nu au dreptul să se apere de politica aventurieră a unor persoane care din exterior se amestecă în cursul alegerilor, sau nu aparțin de minoritatea română sau alta. Din caracterul drepturilor minoritare reiese că acestea le revine numai comunităților minoritare și membrilor acestor comunități, membrii comunității majo-

ritare nu au dreptul constituțional, nu îl pot practica. Doar acea lege electorală poate exclude anomaliile din prezent, care asigură că numai acele persoane pot practica dreptul de vot care își declară sau e probabilă apartenența la o comunitate minoritară. Legea despre promulgarea Convenției Sfatului European (Európa Tanács Keretegyezménye) – anului 1999 nr. XXXIV, titlul 3, declară că „fiecare persoană care aparține de o minoritate are dreptul ca să fie declarată sau nu ca persoană minoritară”. Explicația Convenției din citatul de mai sus nu asigură alegerea liberă a identității, ci dreptul de manifestare și angajare la comunitatea minoritară.

Decizia Curții Constituționale (Alkotmánybíróság) nr. 58/2001 (XII. 7.) spune că se ajunge la abuz dacă minoritățile nu trebuie să declare de care comunitate minoritară aparține. Prin diferențierea legii trebuie exclusă posibilitatea abuzului.

Frica de înregistrare are mai mult motiv psihic, decât administrativ. Pentru atenuarea acestei frici e necesar ca o minoritate nu doar să asiste la întocmirea acestui registru ci prin garanția legislativă să dea glas registrului electoral. *Înregistrarea nu e numai un act juridic-administrativ, ci o mărturisire a limbii, tradițiilor, credinței*, un component solidar de comunitatea de care aparținem. Existența traiului român trebuie dovedit și prin curajul declarației: Sunt român! Noi trebuie să decidem: respectăm trecutul neamului nostru român din Ungaria, dorim viabilitatea minoritară a viitorului copiilor noștri sau lăsăm ca să se dărâme tot prezentul, îngropându-ne pe toți în întunericul uitării.

Această formă de înregistrare electorală există și în alte țări europene, de exemplu în Slovenia sau Croația. Proiectul Legii Minoritare declară că, printre altele, *autogovernarea pe țară are ca sarcină întocmirea, administrarea și suprimarea registrului electoral minoritar*. Acest sistem, cum se vede și din

proiect, e un sistem închis, cu diferite garanții legislative.

Motivația Autogovernării pe Țară de a se opune registrului *nu ia în considerare că în legislația europeană, în cea maghiară, dar și în cea română, apărarea datelor speciale și personale – printre care și apartenența la o naționalitate – e bine reglată*. Posibilitatea deciderii unei identități, într-un sistem democratic, n-o poate lua nimeni. Acesta este dreptul suveran al fiecărei persoane. În secolul XXI, apărarea drepturilor omului are o importanță nemaipomenită, are instituțiile de control guvernamentale și nonguvernamentale naționale și internaționale. (Vezi actuala întocmire a constituției UE.)

Presupunând că fiecare autogovernare minoritară, fie ea locală sau pe țară, funcționează în mod autentic cu toată răspunderea transmisă din partea legii, păstrarea și apărarea intereselor minorității este una dintre cele mai importante garanții. Servirea incapabilă ale acestor interese anulează bazele funcționării unei instituții alese.

Dacă o organizație pe țară a românilor din Ungaria declară că nu e capabilă să păstreze și să supravegheze acest registru electoral în timpul alegerilor, acuzând împrejurările externe și lip-

surile constituției, atunci *oficiul acesteia are un mare deficit de funcționare*. Ar trebui să se ocupe prezidiul și, mai ales, liderii prezidiului cu rezolvarea acestei posibilități și nu cu renunțarea de la primul moment, atunci când are la îndemână toate mijloacele juridice și materiale pentru a pune la punct această treabă.

Propunerea AȚRU privitoare la *lista comunităților minoritare*, în mod indirect e registrul minoritar – negat și respins de Autogovernare – pentru că fiecare comunitate înregistrată trebuie să aibă și lista membrilor.

E foarte interesantă propunerea: „*alegerile ar urma să se organizeze numai în localitățile în care se poate justifica existența vreunei comunități de naționalitate*”. Cu această propunere prima dată s-au întâlnit membrii și, mai ales, liderii AȚRU în propunerea fostei „Alternativă”, azi Coaliția Românilor din Ungaria, care atunci a fost respinsă și refuzată în scris de electorii prezidiului AȚRU. Azi, *proiectul de modificare trimis oficialităților maghiare a Legii Minorităților din partea Coaliției Românilor din Ungaria are un loc important*.

După logica scrisă mai sus, registrul nominal și lista comunităților sunt într-o relație foarte strânsă, nu

poate exista una fără alta.

Concepția Autogovernării în ce privește forumurile locale de desemnare tot nu aduce nici o noutate pentru că până azi a existat această posibilitate și, totodată, proiectul alegerilor electorale dă posibilitatea organizațiilor civile ca în timpul alegerilor să funcționeze ca forumuri de desemnare.

Cea mai dureroasă modificare din proiect pentru AȚRU luată în considerare e *anularea actualului sistem electoral* mult criticat, care a dus la mai multe scandaluri și abuzuri în timpul alegerilor electorale la mai multe minorități, ca de exemplu și la români în 1998 și în 2003, dar e bine cunoscută și problema romilor, slovacilor etc. Această temă merită să fie dezbătută mai amănunțit.

Anularea acestui sistem vrea să împiedice abuzurile: ca de exemplu, unele localități să rămână fără adevărată reprezentanță în Autogovernare, cum e acum și la noi, la români. Situația este antagonistică, deoarece cel mai compact sat român din Ungaria, Mischech – nemaivorbind despre Giula, Seghedin sau Budapesta – nu e reprezentat în adunarea generală a AȚRU.

(Continuare în pag. a 11-a)

Fotodocumentar

Colțul străzii Eminescu din Giula în prima jumătate a secolului XX, clădirea care azi adăpostește sediul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria

Pe atunci, trăiam numai pentru elevi

„Pe vremuri nu era ușor să fii învățător deoarece nu aveam atâtea posibilități ca și pedagogii de astăzi” – îmi povestea deunăzi *Teodor Petruța* care, timp de 40 de ani, a fost director al școlii din Otlaca-Pustă, iar mai târziu director la școala românească din Aletea.

„În vremea noastră profesorii erau mai mult împreună și se ocupau mai mult de problemele elevilor. Îmi aduc bine aminte cum ajutam chiar și eu copiii ca să le fie mai ușor să învețe. Le subliniam în cartea din care trebuiau să învețe numai ce e important și pentru ei era mai ușor de a învăța.”

„Terminând la Szarvas ca învățător, profesorul Hankó György ne-a promis că cei care vor avea cel mai bun rezultat vor avea posibilitatea de a preda la școala din Giula. Printre aceștia am fost și eu, dar sincer să fiu nu m-am bucurat de vestea aceasta. Spunându-mi părerea profesorului meu, el m-a înțeles. Pe undeva era în mine teama de ceilalți pedagogi. Îmi trecea prin minte că poate nu se vor ocupa cu mine, pentru că eu m-aș fi dus acolo ca profesor român. Poate strigau după mine: Uite, românul! M-am hotărât, cu încă un coleg de-al meu, să fim învățători la Otlaca-Pustă. Zis și făcut! Niciodată nu mi-a părut rău că am decis așa. Mi-a plăcut foarte mult să fiu împreună cu ceilalți pedagogi. Am făcut pentru elevi tot. Aceștia erau pe primul loc în viața noastră și o făceam cu mult elan.”

„Mergeam de dimineață cu autobuzul care venea de două ori pe zi, dimineața și seara. Având numai această posibilitate de a circula, de multe ori plecam acasă pe jos, care însemna aproape 7 km. Era timp, mai ales iarna, când mergeam cu cizme de cauciuc pentru că nu era șosea și noroiul era mare. Dar toate astea nu prea aveau însemnătate. Ne plăcea să fim la școală. De multe ori mă bucuram când aveam ocazia să fiu suplinitor la câte-o oră, așa măsurându-mi știința pe terenul altui obiect. Problema era că dacă nu înțelegeam

ceva nu aveam nici unii pe cine să întrebăm. Trebuia să rezolvăm cumva problema actuală și când venea inspectorul, din când în când, îl întrebam pe dânsul cutare și cutare lucru cum trebuia rezolvat.”

„Părinții copiilor erau oameni simpli și țineau o strânsă legătură cu noi. În luna decembrie, când era tăierea porcului, ne invitau și pe noi. După un timp ne-am hotărât să nu mai onorăm invitațiile pentru că era zi când eram invitați în mai multe locuri. Atunci nu puteam decide unde, la cine să mergem. Dacă mergeam numai la unul erau supărați ceilalți la care nu ajungeam. Deci, ne iubeau foarte mult. Mă întreb dacă oare azi mai sunt astfel de legături între profesori și părinți?”

„Bine-nțeles aveam și noi programe la Crăciun, la marile sărbători. Așa să vă închipuiți că orice program aveau școlarii, era prezentă toată comuna. Nu era vreo serată unde să nu participe de la cel mai tânăr până la cea mai vârstnică băbuță. Totdeauna am aflat persoana care știa să organizeze cu mult elan astfel de programe. De obicei, reușeau bine aceste programe.”

„În 1971 mi s-a schimbat viața. Am câștigat un concurs pentru postul de director care era la Aletea. M-am și bucurat, dar pe undeva îmi era greu să mă

Teodor Petruța, profesor în pensie

despart de școala din Otlaca. Slavă lui Dumnezeu și acolo erau învățători de treabă cu care am putut colabora și am făcut o muncă bună punând umăr la umăr.”

Deci, puteți să spuneți că vă ați acomodat repede la școala cea nouă?

„Da. Când am văzut că această școală are un corp didactic care se străduiește să facă totul pentru copii, mi-a dispărut teama. Numai că în acest sat (pe acele vremuri Aletea încă era sat) părinții gândeau cu totul altfel decât la Otlaca. Pe când la Otlaca era pe primul loc ca copilul să învețe,

aici era cu totul altceva. Prima dată trebuia făcut lucrul de pe lângă casă, la care ajutau și copiii. Toate astea în timpul școlii. Pentru acești părinți nu era problemă că copilul lipsește de la școală. Acești elevi munceau mult. Cu ceilalți învățători ne străduiam să le schimbăm această idee. Ce să zic? N-a fost ușor. Poate puțin am reușit să facem un fel de schimbare.”

„Cu predarea limbii române nu am avut probleme deosebite, doar că n-am avut cărți potrivite și ne lipseau dicționarele. Fiindcă ne gândeam în ungurește, ne era greu să traducem în româ-

nă. Dar trebuia să ne obișnuim.”

„Erau trei grupe de elevi. O grupă de avansați cu care puteam învăța mai mult și două grupe cu ceilalți. Acești copii se străduiau să învețe ceea ce se preda în timpul orelor. Ascultau cu mare atenție tot ce se rostea la ore.”

„Prima dată am predat numai româna, iar mai târziu am ținut și ore de desen, tehnică și matematică. Din aceste trei obiecte am dat examen de specialitate.”

„Îmi aduc bine aminte de câțiva elevi cărora le plăcea să fie la școală și de multe ori spuneau cât de repede s-au terminat orele. Atunci veneau la mine și mă rugau să le mai dau niște exerciții, ca ei să fie cei mai cuminți din grupă. Chiar așa a fost. Unii dintre acești sânguincioși elevi au devenit doctori, ingineri, etc. Și azi sunt mândru de acești adulți, care sunt totodată și mândria școlii.”

„Am avut timp nemăsurat pentru elevi pentru că aproape toți dintre noi eram încă liberi. Liberi spun, pentru că mă refer la faptul că încă nu am fost însurați, colegele nu erau măritate. Nu aveam pe nimeni. După ce omul nu mai e singur, apar probleme, greutăți și i se împarte timpul în mai multe locuri. Nu degeaba spuneau bătrânii să faci ce poți până ești tânăr, când n-ai de cine să te îngrijești. Dar aș vrea să accentuez că pe vremea noastră ne făceam cu mai multă râvnă munca, deoarece nu eram așa de stresați ca oamenii de azi. Eram mai calmi, mai răbdători, măcar că și noi aveam problemele noastre, dar le rezolvam mai ușor.”

„Amintirile multe și frumoase, petrecute cu copiii și pedagogii, nu se pot uita niciodată. De multe ori îmi aduc aminte de timpul petrecut la școală și atunci inima parcă îmi bate mai tare și mă cuprinde un sentiment plăcut.”

Dacă ați fi rugat să fiți din nou învățător, ați accepta?

„Inima îmi șoptește că da, dar fiindcă și eu am îmbătrânit, sigur nu aș fi chiar atât de activ ca pe vremuri.”

Laura Martin

Teodor Petruța cu prima lui clasă în anul 1959–60

SUNTEM CHEMAȚI SĂ MIJLOCIM

Cereri de rugăciune ale lunii ianuarie

„Dacă poporul Meu peste care este chemat Numele Meu se va smeri, se va ruga, și va căuta Fața Mea și se va abate de la căile lui rele – îl voi asculta din ceruri, îi voi ierta păcatul, și îi voi tămădui țara”. (2 Cronici 7:14)

Această rubrică este har de la Dumnezeu, o posibilitate, pentru oricine care crede în puterea rugăciunii, în importanța mijlocirii pentru alții și are chemare specială de la Dumnezeu să ajute și în acest fel lucrarea Lui. Mijlocirea ne face să semănăm cel mai mult cu Cristos, care mijlocește veșnic la Tatăl pentru noi, pentru întreaga omenire. Noi, copiii lui Dumnezeu, avem o responsabilitate enormă și ca mijlocitori: Dumnezeu ne va folosi pentru a-și pune în aplicare voia pe pământ. Fiecare credincios este chemat să facă parte din armata de mijlocitori.

Acest spațiu este deschis pentru orice suflet, orice cerere de mijlocire.

Vă îndemnăm deci, în Numele Domnului Isus Cristos, să ne rugăm și să mijlocim precum Isus, exemplul nostru.

Să ne rugăm...

– ... pentru procesul de creștere spirituală a membrilor bisericilor noastre, ca această creștere să se vadă tot mai clar pe tot parcursul anului 2004 în care de abia am intrat.

– ... pentru evenimentele care vor avea loc în bisericile noastre, care să marcheze în mod pozitiv pe toți membrii din biserică și chiar pe cei din jurul nostru.

– pentru ca Dumnezeu să ne ajute ca hotărârile care le-am luat după voia lui Dumnezeu la acest început de an să le ducem la îndeplinire.

Biserica Penticostală „Betel” din Micherechi

Să ne rugăm...

– ... pentru un an cu lucrări și evanghelizări în comuna noastră.

– ... pentru bolnavii bisericii noastre, mai ales pentru sora Maria Mocan Jappot, care are nevoie de sprijin în rugăciune.

– ... pentru unitatea frățească a slujitorilor.

– ... pentru curățirea și sfințenia slujitorilor în comunițiile noastre creștine, ca Evanghelia să aibă efect asupra sufletelor.

Biserica Baptistă din Chitighaz

– Anul 2004 este un teren necunoscut și am vrea să-L avem pe Dumnezeu ca și călăuză, ajutor și mai ales Mântuitor. Să ne rugăm cu toții ca El să nu lipsească din barca vieții noastre și pentru ca în acest an să ne apropiem mai mult de Dumnezeu.

– Viața noastră depinde în mare măsură de conducătorii țării. De aceea trebuie să ne rugăm pentru ei, ba chiar să rostim binecuvântări peste ei. Binecuvântările lui Dumnezeu depind de cât de mult împlinim voia Lui. Când mai marii noștri semnează legi și reguli pentru popor este important ca ei să aibă în față voia lui Dumnezeu, mai ales acum când suntem în prag de a intra în Uniunea Europeană.

Să ne rugăm pentru mai marii noștri ca să fie călăuziți de mâna lui Dumnezeu în tot ceea ce fac.

Biserica Penticostală nr. 1. din Micherechi

„Mai lasă-l și anul acesta”

„Iată că sunt trei ani de când vin și caut rod în smochinul acesta, și nu găsesc. Taie-l. La ce să mai cuprindă și pământul degeaba?”

„Doamne”, i-a răspuns vierul, „mai lasă-l și anul acesta, am să-l săp de jur împrejur, și am să-i pun gunoi la rădăcină. Poate că de acum înainte va face roadă, dacă nu, îl vei tăia.”

Cred că rugăciunea noastră potrivită la începutul anului este: „Mai lasă-l și anul acesta” sau „mai lasă-mă și anul acesta!” Am nevoie de timp. Încă nu sunt gata, pocăința mea și viața mea credincioasă mai lasă de dorit, mai am lipsuri în viața de credință. Smochinul sau pomii nu sunt conștienți de starea lor neroditoare, dar omul trebuie să știe prin

Cuvântul lui Dumnezeu stărea lui duhovnicească. Eu cred că anul 2003 a fost anul harului. Oare cât am putut realiza din sarcinile și poruncile date de Dumnezeu? – mi-aș pune întrebarea mie însămi, în primul rând. Stăpânul vieții caută fructe, roade în viețile noastre. N-am împlinit cerințele Scripturii? Ne-a mai dat tatăl Ceres un timp de har. Un an? Mai mult? – sau numai o zi? Nu știm. Însă știm că Domnul Isus Cristos mijlocește pentru noi, „Cristos a căpătat o slujbă cu atât mai înaltă cu cât legământul al cărui mijlocitor este El...” (Evrei 8.6). Prin lucrarea, slujirea lui avem viață, „...poate să mântuiască în chip desăvârșit pe cei ce se apropie de Dumnezeu prin El, pentru că

trăiește pururea ca să mijlocească pentru ei” (Evrei 7:25).

Cristos a murit și a și înviat ca să fim noi rodul vieții Lui. El „mijlocește pentru noi”. Duhul Sfânt trimis de Tatăl va locui în viețile noastre dacă Îi dăm voie. La fel are slujire de mijlocire la Fiul. „Dar însuși Duhul mijlocește pentru noi cu suspine negrăite” (Rom 8: 26-27).

Rolul nostru, al creștinului este să ne supunem lucrării harului în persoana lui Cristos și Sfântului Duh. Oricât ne-ar da Dumnezeu în această viață pământescă să aducem rodul pocăinței în vederea mântuirii. Să ne ajute Dumnezeu la această stare în anul acesta!

Pastor Vasile Bodiș

Lauda și închinarea

Conform versetului 47, capitolul 2 din cartea Faptele apostolilor, un lucru care a caracterizat biserica primară imediat după fondarea ei a fost lauda și proslăvirea lui Dumnezeu.

Pe paginile Sfintelor Scripturi găsim foarte des acest verb „a lauda”, acest lucru constituind pentru noi creștinii un îndemn care ne provoacă la acțiune.

O latură importantă a vieții spirituale a bisericii din timpurile noastre trebuie să fie „lauda și închinarea”.

Psalmistul David spune în Psalmul 28 v. 7 „De aceea îmi este plină de veselie inima și-l laud prin cântările mele.”

David, omul lui Dumnezeu a iubit cântarea scriind versuri inspirate de Duhul lui Dumnezeu care apoi au devenit cântări folosite de evrei în proslăvirea numelui lui Dumnezeu. Cântarea este o lucrare spirituală care

făcută cu responsabilitate aduce beneficii remarcabile și bisericii contemporane. Conștienți fiind de acest lucru, prin ajutorul lui Dumnezeu, în Biserica Penticostală „Betel” din Micherechi, pe data de 4 ianuarie 2004, am organizat o seară în care cântăreții din SUA, România și Ungaria au proslăvit numele Domnului. Am avut bucuria ca pe lângă cântă-

reții bisericii noastre să ne închinăm prin cântare împreună cu fratele *Nelu Găbor*, Sacramento (SUA), fratele *Oniel Știrb*, Zalău (România), și fratele *Gabi Sucișu*, biserica Tabor – Oradea. În sală, între ascultători și participanți, uneori la această lucrare de proslăvire a numelui lui Dumnezeu acum când încă atmosfera colindelor de Crăciun nu este departe de noi, au fost credincioși de toate confesiunile religioase din Micherechi.

Am convingerea că acest tezaur spiritual, cântarea, vine din cer de la Dumnezeu și aduce bucurie în inimile celor ce iubesc pe Creatorul și care fac parte din adevărata Sa biserică și o dată cu plecarea bisericii de pe pământ și cântarea se va întoarce la ea acasă.

Dumnezeu să binecuvânteze toate bisericile noastre cu acest dar divin.

diacon Viorel Bogdan

Foto: L. Martin

Cuviosul Antipa Atonitul de la Calapodești – Moldova

(10 ianuarie)

Pe Cuviosul Antipa, mare trăitor duhovnicesc și călugăr sfânt, l-a odrăslit pământul Moldovei în veacul al XIX-lea. Acest ostaș al lui Hristos, numit din botez Alexandru Luchian, s-a născut în anul 1816 într-o familie de țărani credincioși din satul Calapodești – Bacău. La vârsta de 20 de ani a fost călăuzit de Duhul Sfânt să intre în nevoința călugărească.

Mai întâi s-a ostenit doi ani de zile (1836–1837) în obștea Mănăstirii Căldărușani. Apoi s-a dus la Muntele Athos și s-a stabilit în schitul românesc Lacu, unde se nevoiau peste 80 de sihastri români. Aici a deprins meșteșugul nevoinței duhovnicești de la cei mai aleși călugări atoniți, ajungând vestit în schit pentru postul și osteneala lui. Tot aici a primit tunderea în monahism și s-a învrednicit de la Dumnezeu de darul lacrimilor și al neîncetatei rugăciuni.

După aproape cincisprezece ani de sihăstrie în schitul Lacu, bunul nevoitor a trăit încă patru ani de zile în Mănăstirea Esfigmenu. Aici primește marele și îngerescul chip al schimniciei sub numele de Antipa și este hirotonit diacon. Astfel, înmulțind ostenelele și priveghele de toată noaptea, Cuviosul Antipa era cinstit în tot muntele ca mare sihastru și lucrător al rugăciunii lui Iisus. Se învrednicise încă și de darurile vindecării bolilor și al înaintevederii.

Iubind mai mult singurătatea și smerenia decât cinstea și lauda, în anul 1860 Cuviosul Antipa a părăsit Muntele Athos și s-a reîntors în Moldova, la mănăstirile din preajma Iașilor. Dar văzându-se împresurat de mulți credincioși, căci numele lui se vestise în toa-

tă țara, după trei ani a plecat să se închine la moaștele cuvioșilor părinți de la Pecersca. Apoi a ajuns la mănăstirile din nord, uimind pe toți cu sfințenia vieții lui. De aici, auzind de vestita Mănăstire ortodoxă Valaam, aflată pe o insulă din lacul Ladoga, aproape de hotarele Careliei (Finlanda), Cuviosul Antipa, iubind fericita liniște și înstăinare, în anul 1865 s-a așezat în această mănăstire. Aici trăiau călugări foarte sporiți, lucrători neîntrecuți și dascăli iscușiți ai rugăciunii lui Iisus.

În Mănăstirea Valaam s-a nevoit Cuviosul Antipa încă 17 ani de zile, învrednicindu-se de darul preoției și „arătând fapte minunate de trăire duhovnicească, în post, în rugăciune și în desăvârșită săracie”. Cea mai mare nevoință a lui era rugăciunea cea de foc a inimii, prin care neîncetat slăvea pe Dumnezeu, izgonea gândurile cele necurate și gusta din bucuriile cele negrate ale Duhului Sfânt. La aceasta adăuga post îndelungat, priveghele de toată noaptea, lacrimi, metanii și alte neștiute ostenele duhovnicești. Săvârșea încă adesea dumnezeiasca Liturghie și se ruga mult pentru lume și pentru țara în care s-a născut.

Pentru o petrecere aleasă ca aceasta, Cuviosul ieroschimonah Antipa Luchian dobândise de la Dumnezeu darul facerii de minuni și al înaintevederii. Căci cunoștea gândurile cele ascunse ale oamenilor și pe mulți îi povățuia pe calea mântuirii. Era de asemenea și un mare părinte duhovnicesc și dascăl iscusit al rugăciunii inimii. Pentru aceea numele lui ajunsese cunoscut atât în Carelia, cât și în Rusia de nord, încât mulți monahi și

credincioși iubitori de Dumnezeu îl căutau și îi urmau învățăturile. Avea și în Mănăstirea Valaam câțiva ucenici aleși, dintre care cel mai sporit era ieroschimonahul Pimen, bărbat cuvios și foarte învățat.

După o nevoință binecuvântată ca aceasta, Cuviosul Antipa Atonitul și-a dat sufletul cu pace în brațele Mântuitorului Hristos, la 10 ianuarie 1882, și a fost înmormântat în gropnița Mănăstirii Valaam. Este singurul călugăr român care s-a nevoit în această vestită mănăstire isihastă din nordul Europei.

În anul 1883, văzând părinții Mănăstirii Valaam că ieroschimonahul Antipa Luchian este venerat de ucenici și de credincioși ca sfânt, au rânduit să i se scrie viața pe scurt spre lauda lui Dumnezeu și folosul sufletesc. Astfel, ieroschimonahul Pimen, ucenicul său de chilie, scrie în același an nevoința părintelui său duhovnicesc, intitulată „Vrednicia de pomenire viață a ieroschimonahului Antipa”.

Viața Cuviosului Antipa a fost tipărită la Petersburg de două ori, în anii 1883 și 1893, răspândindu-se atât în Rusia și Finlanda, cât și în Muntele Athos. Iar canonicizarea și trecerea în rândul sfinților a fost făcută în Muntele Athos, în anul 1906, după 24 de ani de la mutarea sa din viață. În Mineiul pe ianuarie, în zece zile, tipărit în limba rusă la Mănăstirea Pantelimon din Athos, la pagina 46 figurează și „Cuviosul ieroschimonah Antipa Atonitul”, cu viața sa pe scurt. Numele său este cinstit mai ales în mănăstirile din Sfântul Munte, fiind singurul călugăr atonit român trecut în rândul sfinților și numărat printre cei din urmă cuvioși părinți ai Atonului (Pr. Prof. Liviu Stan, op. cit., p. 73–75).

Așa s-a nevoit și s-a săvârșit în chip plăcut lui Dumnezeu, departe de țară, un mare cuvios român, dascăl al liniștii și al neîncetatei rugăciuni, cu ale cărui sfinte rugăciuni, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Amin.

Din „Viețile Sfinților”

Mateiu Ion Caragiale

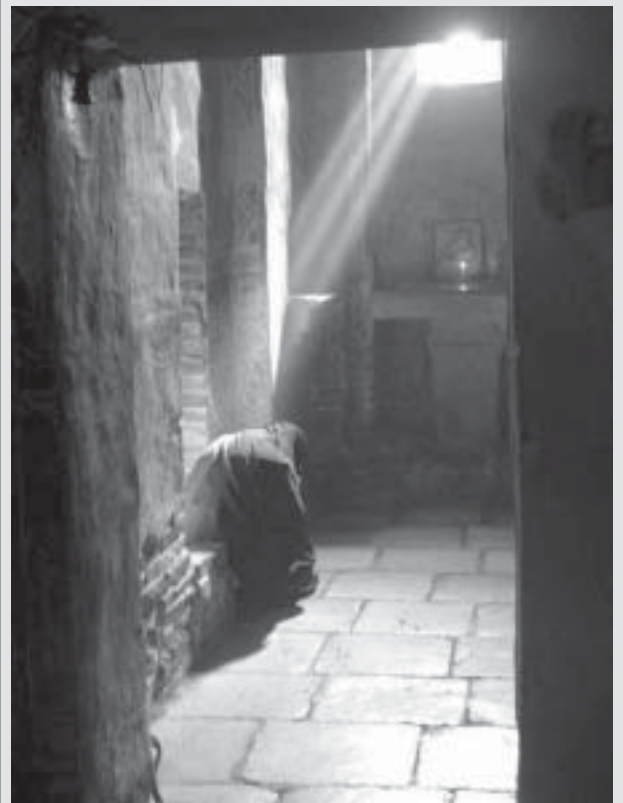
Călugărița

*În sfânta mănăstire de-ai mei părinți zidită,
Muncindu-mi fără milă sărmanul trup uscat,
Acoperit de zdrențe, de ani împovărați,
Îndur sub bolți de jale o soartă urgisită.*

*Frumoasă-am fost odată, senină, fericită,
A țării mândră Doamnă – dar lumea m-a uitat –
Și-adesea amintindu-mi de visul spulberat
Crunt inima-mi zvâcnește și sângeră rănită.*

*Căci viața mea în lacrimi și-a oglindit izvodul
De când cu oastea-i, falnic, ursitul meu, Voievodul
Purces-a să înfrunte păgânele urdii;*

*Din șea îl prăbușiră hangerele haine –
De-atunci cad în ruină mărețe curți pustii
Și eu îmi rog sfârșitul, dar moartea nu mai vine.*

CĂTEHISM ORTODOX

Cine poate fi naș la Botez și ce datorii creștinești are nașul?

Nașul este părintele sufletesc al celui nou botezat. Prin botez el devine rudă duhovnicească și povățuitor spre Hristos al finului său, având o mare datorie față de acesta. Adică să-l supravegheze cum crește în credință, dacă este adus regulat la biserică, dacă știe rugăciuni, dacă se spovedește și se împărtășește cât mai des și dacă părinții lui trupești îi dau educație creștinească. Apoi însuși nașul trebuie să-l sfătuiască mereu pe calea credinței, să-i dea cărți sfinte, să-l ducă pe la biserici și mănăstiri și să poarte grijă de el toată viața.

Orice naș de botez, ca și de nuntă, trebuie să fie un bun creștin ortodox, să fie om de biserică, cu viață duhovnicescă exemplară și să fie cununosător.

Cine nu poate fi naș de Botez?

Cei care trăiesc necununăți, adică în concubinaj; cei ce sunt catolici sau sectanți; cei ce nu cred cu tărie în Dumnezeu, nu merg la biserică și nu sunt ortodocși; cei ce înjură de cele sfinte, sunt bețivi și trăiesc în desfrânări, ca și cei ce sunt din familii mixte sau dezmembrate și au nume rău între creștini nu pot fi nași de botez și de cununie. Nu este canonic să fie mai mulți nași de botez și de cununie, căci prin aceste sfinte taine ei se înrudesesc unii cu alții, nemaivând voie copiii lor să se căsătorească între ei.

Rugăciunea inimii

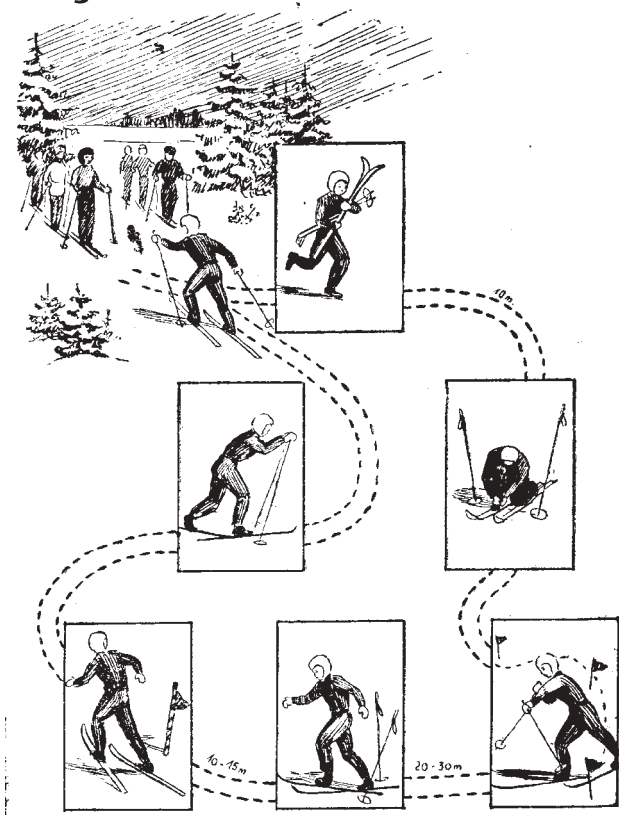
Fă-ți obiceiul de a rosti aceste cuvinte având mintea în inimă, „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ai milă de mine”. Și această rugăciune, după ce ai învățat să o folosești cum trebuie, sau mai bine zis când se întipărește în inima ta, te va duce la scopul pe care-l dorești: îți va uni mintea cu inima, îți va liniști frământarea gândurilor și îți va da puterea de a stăpâni mișcările sufletului tău.

Sf. Teofan Zăvorâtul

Cunoștințe despre România

1. Cine a construit catedrala din Oradea?
Giambattista Ricca (italian)
2. La Timișoara a funcționat o secție a Primei Internaționale.
Cine a fost principalul activist român?
Gheorghe Ungureanu (născut în anul 1869)
3. Orașul Băile Herculane a existat deja în timpul romanilor. Cum s-a numit orașul în antichitate?
Ad aquas Herculi sacras
4. Cine a fost Iovan Iorgovan?
Eroul baladelor și poveștilor populare românești (Pe valea râului Cerna se găsește columna lui Iorgovan)
5. De când există la Craiova universitate?
Din anul de studii 1966-67
6. Care oraș este reședința regiunii Argeș?
Pitești
7. Care este cel mai cunoscut monument istoric din Sinaia?
Mănăstirea Sinaia (înființată în anul 1695)
8. Unde au fost încoronați regii României?
La Patriarhia din București, construită în anul 1793
9. Cine s-a născut în orașul Bacău și cum s-a numit revista pe care a redactat-o?
George Bacovia (1881-1957), Orizonturi Noi
10. Iași a fost reședința voievodului Alexandru Lăpușneanu. Când?
1565 - (până la 1862 a rămas cetate de scaun)
11. Care este orașul cu temperatura cea mai ridicată din România?
Mangalia (temperatura nici în ianuarie nu scade sub 0 °C)

Ștafeta schiorilor

Doă-trei grupe egale de schiori se pregătesc de joc în poia liniei de plecare: au de parcurs un traseu destul de complicat. Primii 10 metri aleargă cu schiurile în brațe, apoi și le pun în picioare și merg cât mai repede o distanță de 20-30 metri, șerpuiind printr-un șir de opt-zece bețe înfipte în zăpadă, după care își lasă bețele și mai merg pe schiuri 10-15 metri până la punctul de întoarcere. Revin în același fel ca la plecare, fără însă ca să-și mai dea schiurile jos din picioare și predau un băț de ștafetă, cu care pleacă următorul. Acesta așteaptă plecarea cu schiurile în mâini.

Ultimul jucător care sosește primul din cursă aduce victoria echipei din care face parte.

La această ștafetă participă jucători de vârste mai mari, care știu să schieze.

Un fiu iubitor

Cu ani și ani în urmă, trăia o biată văduvă care cu greu reușise să-și crească unicul ei fiu. Să tot fi avut fecioru-său vreo șaisprezece ani. Nu ieșea niciodată din cuvântul mamei lui, recunoscător cu ce sacrificii îl crescuse, domnind în casa lor cea mai perfectă armonie între mamă și fiu. Ea robotea toată ziua prin casă, iar el muncea pe unde apuca și tot ce agonisea îi înmâna mamei lui.

Dar iată că într-o bună zi, ba chiar o zi fatală, mama lui căzu grav bolnavă. Și nimeni n-a putut s-o vindece și după trei zile și trei nopți de suferință, se prăpădi. Fiul ei nu-și venea în fire și, rămas singur pe lume, toată ziua nu făcea altceva decât să plângă la mormântul mamei sale. Se uscaser de tot bietul băiat, căci nu mai bea, ci uda mormântul mamei-si cu șiroaie de lacrimi.

Și într-o după-amiază, pe când asfințea soarele, în fața băiatului, iată că apare o zână, înveșmântată toată în alb și care începe a-i vorbi:

– Te urmăresc din prima zi când ai venit aici să-ți plângi mama pierdută. Știu că ești prea tânăr pentru asemenea suferință, dar cu timpul vei înțelege poate mersul firesc al vieții. Te voi ajuta eu!

– Cine ești tu?, întreabă nedumerit băiatul cu ochii împăienjeniți de lacrimi.

– Dacă tu vei fi în stare să-mi aduci tămâie pe care s-o arzi cu un foc luat de la o familie în care n-au existat morți, îți făgăduiesc viața mamei tale, îi răspunse zâna.

Și tânărul alergă în căutarea tămâii. Găsi ușor. Și fericit intră apoi în prima casă ce-i ieși în cale să întrebe dacă nu cumva acolo n-a fost nimeni care să fi murit. Dar răspunsul îl nemulțumi: „Acum un an mi-a murit un frate”, îi răspunse soția gospodarului la ușa căruia bătuse întâi. Și băiatul se opri la casa altui vecin:

– Spuneți-mi, aici ați avut vreodată pe cineva care să fi murit?

– Afară de bunicul nu-mi amintesc să mai fi murit cineva din familie de curând.

Băiatul colindă casă de casă, mereu mai deznădăj-

duit, căci foc să poată lua de la vreo familie în care să nu fi existat un singur mort, nu găsea.

Degeaba se opri la fiecare casă, căci peste tot primea același răspuns.

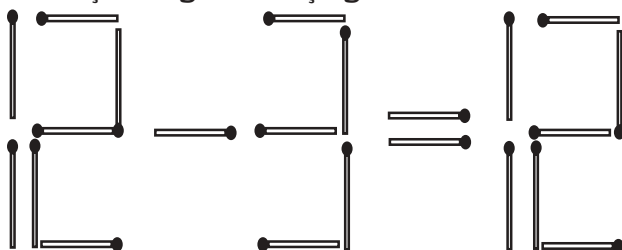
Se întoarse deznădăjduit la mormântul mamei lui, cu tămâia neapinsă și când apărură din nou zâna, îi povesti cum nu găsisese nici o familie în care să nu fi fost cineva mort.

– Te-am lăsat să te convingi singur că fiecare om trece mai curând sau mai târziu prin această suferință și că nu există împotrivire în fața ei.

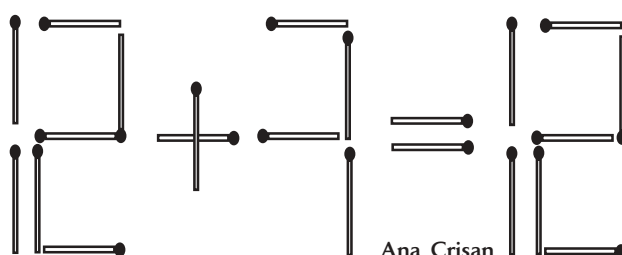
Mergi, așadar, printre semenii tăi și cu gândul la sfaturile mamei tale continuă-ți firul vieții! Eu voi veghea asupra ta. Și când vei avea nevoie de mine, va fi de-ajuns să mă chemi în gând și voi fi alături de tine.

Joc cu chibrituri

Mutați un singur chibrit și egalitatea va fi valabilă!

Rezolvare:

Ana Crișan

Umor

O familie avea doi copii: unul pesimist și unul optimist. De Crăciun, părinții celor doi copii se hotărâsc să cumpere cadouri celor doi: pesimistului îi cumpără un trenuleț ultimul model, iar optimistului o balebă. Ajunși la grădiniță, copiii sunt întrebați de către educatoare ce cadouri au primit de Crăciun. Pesimistul răspunde:

– Eu am primit un trenuleț, dar nu prea îmi place, e mare și îi trebuie baterii, prea multe luminițe...

Optimistul răspunde:

– Mie mi-a adus un căluț, dar nu știu pe unde e...

Recunoașteți titlul poeziilor de Mihai Eminescu

Aș vrea să văd acuma natala mea vâlcioară
Scăldată în cristalul pâraului de-argint,
Să văd ce eu atâta iubeam odinioară:
A codrului tenebră, poetic labirint.

DIN STRĂINĂȚIE

Luna pe cer trece-așa sfântă și clară,
Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară,
Stelele nasc umezi pe bolta senină,
Pieptul de dor, fruntea de gânduri ți-e plină

SARA PE DEAL

E ușor a scrie versuri
Când nimic nu ai a spune,
Înșirând cuvinte goale
Ce din coadă au să sune.

CRITICILOR MEI

Astăzi chiar de m-aș întoarce
A-nțelege n-o mai pot...
Unde ești, copilărie,
Cu pădurea ta cu tot?

O, RĂMAI

Bate vântul dintr-o parte –
Iarna-i ici, vara-i departe.
Și de ce să nu mă plec,
Dacă păsările trec!

CE TE LEGENII...

Cu perdelele lăsate
Șed la masa mea de brad,
Focul pâlpâie în sobă,
Iară eu pe gânduri cad.

SINGURĂȚATE

Neguri albe, strălucite
Naște luna argintie,
Ea le scoate peste ape,
Le întinde pe câmpie.

CRĂIASA DIN POVEȘTI

Căci scris a fost, ca viața ta
De doru-i să nu încapă,
Căci te-a cuprins asemenea
Lianelor din apă.

CE E AMORUL?

Multe flori sunt, dar puține
Rod în lume o să poarte:
Toate bat la poarta vieții,
Dar se scutur multe moarte.

CRITICILOR MEI

Doar izvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm și florile'n grădină –
Dormi în pace!

SOMNOROASE PĂSĂRELE

Ana Crișan

Joc de iarnă

Iarna e în toi și lângă omul de zăpadă copiii încing băți cu bulgări. Între cele două desene sunt însă 14 diferențe. Găsește-le cât de repede poți!

Răsplata mâinilor îndemânaticе

Cu câteva săptămâni în urmă, la Bichișciaba a avut loc finala unui concurs organizat pentru amatori pasionați de diferite arte meșteșugărești.

Printre acești participanți am remarcat-o și pe eleva **Antal Anita**, din clasa a XI-a la Liceul „Nicolae Bălcescu”.

– Cine te-a informat despre acest concurs?

– Făcând parte din organizația meșteșugărească „Szépmíves” din Giula am aflat că pe plan județean va fi organizat un concurs pentru artizani, pentru amatorii artelor meșteșugărești. Prin urmare, m-am prezentat și eu.

– De când ești membră în acest cerc de artiști meșteșugari?

– De un an particip la activitățile cercului, condus de **Marsi Márta**. Doamna profesoară m-a încurajat să mă prezint, să-mi încerc talentul.

– Ce ai pregătit, care este obiectul cu care vei participa la apropiatul concurs?

– Am făcut un guler din mărgel pe baza unui motiv din zona folclorică Sárköz.

– Cât timp ți-a trebuit pentru a termina acest guler?

– Aproape o săptămână. Poate l-aș fi terminat mai repede, dar împletitura fină s-a rupt de mai multe ori. Tot timpul a trebuit să am multă răbdare ca să-l termin, dar acum, că e gata, îmi place și pot spune că a ieșit destul de frumos.

– Câți concurenți v-ați prezentat la concurs?

– Numărul exact nu-l știu. Dar au prezentat lucrări artizani din toate generațiile, au fost mai mulți

pensionari și oameni vârstnici, iar eu am fost cea mai tânără.

– Cum a decurs întrecerea?

– Fiecare concurent a prezentat juriului obiectul pregătit. Spre mirarea mea, gulerul meu a fost singurul care a rămas pe peretele cu obiectele de concurs, acest lucru însemnând că gulerul meu a plăcut juriului. Chiar mai mult, împletitura mea din mărgel a fost singurul care a corespuns cerințelor pretinse de juriu.

– Deci, tu ai fost singura câștigătoare. Și ce premiu ai primit?

– Cadouri sau premiu în bani nu am primit, însă mi s-a conferit titlul de „Meșter în artă decorativă”.

– După terminarea liceului, știi unde vei vrea să-ți continui studiile?

– Da. Oricum vreau să mă ocup și pe mai departe cu crearea unor lucruri originale, noi. Așadar, vreau să-mi continui studiile la Budapesta unde aș vrea să devin decorator sau artizan și aș vrea să mă ocup cu decorație pe sticlă.

L. Martin

DE NECREZUT!

Cel mai mare studiou de film este Universal City din Hollywood. Cele mai importante caracteristici: suprafața (aria) – 170 hectare, cu 34 studiouri, cu 561 clădiri construite în anul 1915 (în locul unei ferme de pui).

♦ ♦ ♦

Cea mai mare construcție din lut este moscheea din Mali, construită în anul 1905 cu: 100 m lungime, 40 m lățime.

♦ ♦ ♦

La Las Vegas, pe peretele Hotelului Hilton se găsește cea mai mare reclamă de 85 m înălțime și luminarea cu sofita de 9650 m.

♦ ♦ ♦

În Biblioteca Congresului din Washington se găsește cel mai lung sistem de rafturi: 856 km lungime și conține 125 198 175 obiecte (cărți, manuscrise, atlase, fotografii).

♦ ♦ ♦

Cel mai mare monument funerar este piramida Quetzalcoatl din Mexic: de 3,3 milioane m³ și înălțimea de 54 m.

♦ ♦ ♦

Palatul sultanului din Brunei are dimensiuni extraordinare: suprafața 200 000 m², în garajul subteran stau 153 mașini, în palat sunt 257 de băi.

♦ ♦ ♦

Cel mai greu păianjen de 122 grame a fost prins în Suriname, cu o lungime de 10,2 cm și distanța de anvergură a picioarelor 26,7 cm.

♦ ♦ ♦

Martina Navratilova și-a terminat cariera în tenis în anul 1994, dar în 2003, la 46 ani, a luat parte încă o dată la concursul din Wimbledon. Pe lângă sport se ocupă cu tâmplărie (a făcut 3 mese).

A. C.

CODUL BUNELOR MANIERE

Nu mai suntem foarte tinere...

A intrat în legendă povestea unei hetaire care, la primele semne de îmbătrânire, și-a luat oglinda și a mers la templu ca s-o ofere divinei Afrodita, cu această rugămintă: „la-mi oglinda, bună zeiță, ce am fost nu mai pot să văd și cum sunt nu mai vreau să văd!” Există o seninătate disperată în cuvintele acestei femei care, după ce a gustat din toate bucuriile vieții, a înțeles când trebuie să părăsească scena primei tinereți și în ce moment începe o nouă viață, cea a maturității, a înțelepciunii, a echilibrului.

Trebuie să ne fi folosit rău tinerețea pentru a tremura în fața anilor care ne așteaptă, căci a doua jumătate a vieții aduce cu ea multe bucurii profunde, multe satisfacții și multă liniște.

Vanitatea de a ne crampona de ceea ce a fost (de nopțile când dansam neobosite, de zilele în care eram admirate oriunde apăream) este total inutilă. Și nimic nu e mai trist pentru o femeie de o anumită vârstă decât acest regret al trecutului – sau refuzul de a înțelege prezentul, înțelegerea care depinde numai de o pregătire sufletească prealabilă.

Această dramă – căci e o dramă să nu știi să îmbătrânești frumos – este de multe ori provocată și de lipsa de tact a celor din jur.

Nu este permis ca, întâlnind o doamnă pe care n-ai mai văzut-o mulți ani, să deschizi o discuție pe tema frumuseții ei trecute. Cei care își imaginează că îi fac o plăcere spunându-i ce bine arăta, ce siluetă minunată avea și ce gust desă-

vârșit în a se îmbrăca gresesc profund.

Uneori, persoana care face gafa își dă seama și încearcă să o dreagă: „Nici acum nu arăți prost...”

Să îmbătrânim frumos

Un filozof spunea odată că îi este cumplit de milă de femeile frumoase.

Tinerețea și frumusețea deschid toate ușile și înlocuiesc în viața familială și socială, de cele mai multe ori, alte calități, mai ascunse, pe care ar trebui să le aibă orice om. Și vine o zi – la femei în jurul vârstei de 50 de ani – când auzi fără să vrei că ești catalogată drept babă, când vânzătorul de la care cumpărai în mod obișnuit nu mai este amabil cum era altădată, când soțul te compară involuntar cu altă femeie, și comparația nu este în avantajul tău... dacă nu treci cu umor peste aceste momente, se va declanșa sigur o criză, o cădere psihică. Începi să nu te mai duci la dentist, nu te mai preocupă că te îngrași, nu te mai îmbraci cu grijă, deoarece îți spui că toate astea sunt inutile. Îți pregătești astfel o bătrânețe urâtă.

Trebuie să luptăm să îmbătrânim frumos și să ne pregătim din vreme, pentru că și bătrânețea este a noastră, așa cum au fost tinerețea și frumusețea. Desigur, e mai bine să fim tineri, frumoși și sănătoși, decât bătrâni, urâți și bolnavi! Acum e însă momentul să înțelegem că frumusețea nu dispăre – dacă e vorba de cea spirituală. O privire blândă, un surâs cald, o conversație

inteligentă fac posibilă o concurență loială între o persoană tânără și una în vârstă. Este în ordinea firii și depinde doar de noi să izbutim. Totul e să nu disperăm. Acum avem alte satisfacții și alte preocupări, să nu ne lamentăm continuu, să nu arborăm o figură plictisită și obosită. Nimeni nu ne poate ajuta să traversăm această perioadă dificilă în afara de noi înșine.

Ești tânără dacă te simți tânără, desigur. Dar să nu-i constrângem pe alții să ghicească în ce măsură ne simțim tinere, ci să ne adaptăm ținuta vestimentară și comportamentul la vârsta noastră reală.

Dacă n-ar exista amintirea tinereții, n-am simți bătrânețea. Vârsta ne împiedică să facem ceea ce făceam altădată, dar o persoană matură poate fi la fel de agreabilă ca una tânără. Și dacă totuși ne simțim demoralizate, să recitim încântătoare scene descrise de Proust în romanul *În căutarea timpului pierdut* și să re trăim momentele înserării de pe plaja de la Balbec, împreună cu minunata bunică a autorului, ce polariza, prin spirit și inteligență, grupul de tineri... în defavoarea „fetelor în floare”.

Vârsta și complimentele

Oricine primește cu plăcere un compliment, dar nu este deloc necesar să întrebăm mereu: câți ani îmi dați? S-ar putea ca interlocutorul nostru să greșască și să ne dea cu vreo cinci în plus! Se obișnuiește din ce în ce mai mult ca două persoane care nu s-au văzut vreme îndelungată să-și spună reciproc, automat: „Ce bine arăți!” (Am auzit chiar o glumă pe această temă – există vârsta întâi, vârsta a doua și „ce bine arăți”.) E o formulă mai nouă, care nu constituie un atentat la bunele maniere. Cu o singură condiție – să fie sinceră. Dar să surâzi ironic sau să comentezi cu altcineva contrariul celor afirmate este de neiertat.

(Sursa: Aurelia Marinescu, *Codul bunelor maniere astăzi*, Editura Humanitas, 2002)

S-a redeschis Muzeul Bihorean

După șase ani de întrerupere și transformări, în anul 2003 s-a deschis iarăși, într-o clădire nouă cu cinci săli de expoziție, Muzeul Bihorean din Berettyóújfalu. Frumos amenajate, aceste săli cuprind mai cu seamă expoziții istorice, etnografice, reprezentând trecutul și prezentul acestor meleaguri bihorene. Colecțiile și expozițiile sunt frecventate cu predilecție de tineretul școlar, ajutând ca o completare a lecțiilor de istorie.

În ultimele zile ale anului trecut, un grup de elevi din Școala generală din Apateu a vizitat muzeul, tinerii fiind călăuziți de doi specialiști ai muzeului, care au oferit informații suplimentare interesante, într-un stil atrăgător, adecvat vârstei

elevilor. La rândul lor, școlarii din Apateu au urmărit cu viu interes explicațiile. Cea mai mare atracție a dovedit-o expoziția reprezentând viața păstoraască din zonă, precum și viața pescarilor de pe Tisa.

În continuare, expertele Kállai Irén și Sándor Mária au organizat și activități distractive pentru copii, împărțindu-i pe grupe de fete și băieți, care se puteau întrece în practicarea unor meșteșuguri populare, cum ar fi pregătirea de postav sau aplicarea de motive populare pe materiale textile. Creațiile meșterite la muzeu puteau fi duse acasă drept amintire a acestei zile frumoase, instructive, petrecute la muzeul din Berettyóújfalu.

J. V.

Unirea destinelor
sub Poarta Sărutului

În noaptea de Anul Nou, 18 cupluri din Târgu Jiu s-au căsătorit în fața unei asistente formate din sute de persoane, sub Poarta Sărutului. Inițial, s-au înscris 30 de perechi, însă, pentru că nu aveau toate actele asupra lor, 12 cupluri au fost respinse. Pregătirile au început cu două ore înainte, în apropierea Porții Sărutului fiind instalate măsuțe cu numele perechilor, spoturi și microfoane. Primăria din Târgu Jiu a oferit tinerilor căsătoriți câte o felicitare, o sticlă de șampanie și un tort.

Ca în fiecare an, căsătoriile din noaptea de Anul Nou de sub Poarta Sărutului au atras atenția unui mare număr de gorjeni care au ținut să fie prezenți, „în direct”, la acest insolit eveniment. Practic, de această dată, la cumpăna dintre ani, sub Poarta Sărutului, câteva sute de oameni au asistat la ceremonia prin care 18 cupluri de tineri s-au cununat în prezența oficialităților din Târgu Jiu. Devenită tradițională, această căsătorie colectivă, acompaniată de sute de petarde și de artificii care explodau în permanență, a durat aproximativ o oră.

Gândurile comune ale românilor din Ungaria

Act de dezbatere

(Urmare din pag. a 4-a)

Se știe că aceste 4 localități reprezintă majoritatea românilor din Ungaria față de cele prezente în adunarea generală a AȚRU. Proiectul propune alegeri directe, ceea ce înseamnă că alegerea membrilor autoguvernării minoritare locale nu se schimbă – menținându-se lista mică – însă componența forului suprem – adunarea generală – s-ar stabili după metoda Saint Lague, sistem răspândit în toată Europa.

Ce înseamnă acest lucru? Cei care locuiesc în localități cu peste 10.000 de locuitori de drept de vot, s-au întâlnit cu acest sistem când au votat așa-numita listă întocmită de partidele sau organizațiile înregistrate la judecătoria și birourile electorale. E important că numai acea organizație poate întocmi listă electorală, care minimum în 3 localități a propus cel puțin 9 electori. Acest sistem împarte locurile mandatelor electorale în mod proporțional.

Calcularea rezultatului e matematică pură, dar ceea ce trebuie să știm este că acele localități vor primi mai multe mandate, unde pe listă vor vota mai mulți români. Sistemul actual nu este susținut de noul proiect.

Noi nu suntem de acord cu poziția AȚRU, cum că ar obliga minoritățile la formarea unor noi organizații cu scopuri electorale. Trebuie să vedem clar că organizațiile electorale numai acolo vor ajunge la un rezultat satisfăcător, unde există populație minoritară cu număr însemnat și nu s-ar ajunge din nou la situația actuală, când decide despre majoritate un grup care reprezintă doar un număr mic de persoane. *Noul sistem, mai echilibrat, ar însemna detronarea tuturor etno-bișnițarilor și a aventurierilor minoritari.*

Cum se vede, în realitate AȚRU nu are o concepție adevărată și constructivă, scopul liderilor fiind conservarea situației actuale, declarând totodată că sunt pentru modificarea Legii Minoritare și Legii Electora-

le. Această atitudine se numește demagogie pură în scopul menținerii puterii cu orice preț.

Față de Autoguvernare, Coaliția Românilor din Ungaria și-a exprimat la mai multe foruri politice concepția modificării legii. Propunerile au avut un ecou pozitiv, mai ales pentru că a propus alternative constructive. Câteva exemple sunt: întărirea organizațiilor civile, ca bază a vieții minoritare locale și a alegerilor electorale; finanțarea acestora în egală măsură cu autoguvernarea locală minoritară; comunitatea minoritară să dispună în localitate de cel puțin o instituție sau organizație viabilă; documentarea apartinerii de comunitate cu verificarea unei asociații, biserică sau unei instituții; cunoașterea limbii minoritare cel puțin la un nivel mediu de comunicare; finanțarea autoguvernării minoritare să fie independentă de autoguvernarea locală; supraveghere legală și bugetară; raport public despre munca și bugetul anual.

Coaliția e convinsă că numai cu o lege bine pregătită și euro-compatibilă se poate vorbi despre autonomia personală și culturală a minorităților de la 1 mai 2004.

Totodată suntem convinși că trebuie să ajungem la un consens în legătură cu viața publică a românilor din Ungaria, pentru a îmbunătăți această situație nedemnă pentru fiecare român din Ungaria și de prețutindeni.

Sperăm că aceste opinii despre starea pregătirii Legii Minoritare și despre viața publică a românilor din Ungaria vor genera noi idei progresive și constructive pentru întreaga noastră comunitate.

În speranța că anul 2004 va însemna începutul unei noi epoci în viața noastră, a românilor din Ungaria, vă urăm tradiționalul „La mulți ani!”

Giula, 31 decembrie 2003

Prezidiul Coaliției
Românilor din Ungaria

Împărtășania celor mici

Un moment important în viața bisericească îl ocupă „cuminecarea” cu sfințele daruri, taină săvârșită în biserică de către preot. În biserica din Micherechi a avut loc în zilele premergătoare

Crăciunului săvârșirea acestei sfinte taine, de către preotul paroh Ioan Bun. Prezenți au fost elevii școlii generale și copiii grădiniței din loc, care, la fel ca și în celelalte ocazii, au așteptat cu

nerăbdare acest eveniment mult dorit. Așadar, dorința preotului paroh s-a îndeplinit, deoarece încă de la început a încercat să facă ca această „cuminecare” să devină o tradiție. -n-

Aeronauți români

ORIZONTAL: 1. Inginer și inventator român, pionier al aviației mondiale (1872–1950) 10. Meșter al roților 11. Expunere, prelegere 12. Se abate – dar nu de tot! 14. Mamifer carnivor 15. Văzduh, univers 16. Afirmatie – inversată! 18. Masă de vapori în atmosferă 19. Plural 20. Cel mai vestit inginer constructor de avioane și pilot român (1882–1913) 23. Plezne 24. Argint 25. CeZe! 26. Nădăjnuiește, acceptă 29. Confuzie, stare de dezordine 31. Elena – pestană!

VERTICAL: 1. Viață 2. Serv, sclav 3. Asalt, năvală 4. Iată – fără! 5. Lucrez pământul 6. Voce – fără voce! 7. UUL 8. Fantastici, imaginari 9. Transpir 13. Tendon 15. Cozonac 17. Pasăre domestică 18. Neptun – pe jumătate! 19.

1	2	3	4	5		6	7	8	9
10						11			
12						13		14	
				15				16	
	17		18				19		
20		21			22				C↻
23						24			
	25			26	27			28	
29			30		31				32
E				C					

Scuze! 20. Unealtă mică 21. Fâșie îngustă de pământ 22. Lalea – care s-a încurcat pe la capăt! 27. Riu – argentinian! 28. Sfârșit – englez! 29. Pionier al aviației ro-

mâne, a construit primul avion cu reacție din lume (1886–1972) 30. Un da – italian! 32. Două vocale de la începutul alfabetului!

- ah -

GRIGORE VIERU

Sunt suflet din sufletul neamului meu, și-i simt bucuria și-amarul...

Grigore Vieru este un nume de rezonanță în literatura română. Cel mai popular poet la ora actuală, fiu credincios al poporului, luminat și îmbucurat de spicul de grâu și strugurul de poamă, amărât și îndurerat de frunza tutunului și pesticidele din sol, el a izbutit să sintetizeze în creația sa lirismul suav și dramaticismul tulburător, expresia simplă, nepretențioasă, aproape folclorică și gândul profund, miezos.

Grigore Vieru s-a născut la 14 februarie 1935 în satul Pererita, pe malul stâng al Prutului. A avut o copilărie tristă de copil orfan – tatăl viitorului poet a căzut în timpul celui de-al II-lea război mondial. În anii secetoși de după război, Grigore Vieru a compus primele poezii „speriind cu ele lupul nopții din casă”.

Și-a făcut studiile la Institutul Pedagogic „I. Creangă” pe care îl absolvă în 1958. Încă în anii studenției a publicat prima culegere de versuri pentru copii „Alarma” (1957). Au urmat alte cărți adresate celor mici: „Muzicute”, „Bună ziua fulgilor”, „Făgurași”, „Să crești

mare” ș. a. Cărțile de poezie pentru adulți pot fi asemuite cu o fereastră larg deschisă, prin care a năboit mult aer proaspăt în casa literelor românești. Remarcabile sunt culegerile „Numele tău”, „Aproape”, „Un verde ne vede”, „Fiindcă iubesc”.

La baza operei poetice a lui G. Vieru stau trei motive, simboluri: mama, pămantul, iubirea. Fiecare poezie, fiecare vers poetul le sapă adânc până ajunge la râvnita apă vie a adevăratei inspirații poetice:

*Mai bun noroc și-avere /
Mai mare eu nu am / Decât
în suflet graiul / Acestui pașnic neam.*

Creația lui G. Vieru este strâns legată de viața și năzuințele poporului român.

- c -

Casa părintească

Ascultați-mă, surori, pe mine,
Și voi, frații mei, ce vă sfădiți:
E păcat, nu-i drept și nu e bine
Să vinzi casa care te-a ncălzit.

Bani ne-ar trebui la fiecare,
Toți avem copii și vremea-i grea.
Însă cum să vinzi fereastră oare.
Cea la care maica te-aștepta?!

Casa părintească nu se vinde,
Nu se vinde tot ce este sfânt.
Din atâtea lucruri dragi și sfinte
Ochii mamei încă ne privesc.

O vom da și vor schimba lăcată
Și vor pune și ferestre noi.
Și trecând pe lângă ea vreodată,
Va privi ca la străini la noi.

Casa părintească nu se vinde,
Nu se vinde tot ce este sfânt.
Din atâtea lucruri dragi și sfinte
Ochii mamei încă ne privesc.

Vom pleca și noi cânda din viață
Și părinții sus ne-or întreba
Ce mai face casa lor cea dragă,
Cine are grijă azi de ea.

Reaprindeți candela

Reaprindeți candela-n răscruce
Lângă busuiocul cel mereu –
Degerat la mâini și la picioare
Se întoarce-acasă Dumnezeu.

Doamne, Cel din slăvi creștine
Ce păcate oare-ai săvârșit
Că te-au dus acolo și pe Tine
În Siberii fără de sfârșit ?!

Toate le ierți,
Doamne de sus,
Cu blândețe măreață
Chiar și pe cei care te-au dus
În Siberii de gheață!

Ninge frigul și pustiul plouă
Degerată-mi este inima
Doamne, bine nu ne-a fost nici nouă
Fără sfatul și lumina Ta.

Doamne, intră și-n a mea chilie
Și-amândoi, răniți și înghețați
Să ne încălzim cu bucurie
Unul lângă altul ca doi frați.

Toate le ierți,
Doamne de sus,
Cu blândețe măreață,
Chiar și pe cei care te-au dus
În Siberii de gheață!

Mama în casa noastră

Ne supărăm pe ea
Că nu vede bine
Atunci când
Strică paharul
De cristal.

Ne supărăm pe ea
Că nu vede bine
Atunci când în loc de pâine smolită
Pâine albă ne-aduce.

Ne supărăm pe ea
Că umblă încet
Atunci când
Ne face curat prin casă
Și oaspeții trebuie
Să vină.

Ne bucurăm
Că nu vede bine,
Atunci când
Ne sărutăm soațele tinere.

Ne bucurăm
Că n-aude bine,
Atunci când
Ne spunem cuvinte
De dragoste.

Ne bucurăm
Că pe scări se urcă încet,
Atunci când
Nu mai putem să ne smulgem
Din îmbrățișările
Mai dulci ca poamele.

Oh, mamele noastre,
Mamele!

Formular

– Numele și prenumele?
– Eu.

– Anul de naștere?
– Cel mai tânăr an:
Când se iubeau
Părinții mei.

– Originea?
– Ar și semăn
Dealul acel din preajma codrilor.
Știu toate doinele.

– Profesiunea?
– Ostenesc în ocna cuvintelor.

– Părinții?
– Am numai mamă.

– Numele mamei?
– Mama.

– Ocupația ei?
– Așteaptă.

– Ai fost supus
Judecății vreodată?
– Am stat niște ani închis:
În sine.

– Rubedenii peste hotare ai?
– Da. Pe tata. Îngropat
În pământ străin. Anul 1945.

Salvați-vă prin limbă

S-au otrăvit pe văi izvoare
Și mierea adunată-n floare.
S-a otrăvit barbar văzduhul –
De ce s-a otrăvit și duhul,
De ce și graiul?!

Sculați-vă, sculați-vă, sculați-vă
Din somnul cel de moarte!
Salvați-vă, salvați-vă, salvați-vă
Prin limbă și prin carte!

S-a otrăvit privighetoarea
Și firul ploii și ninsoarea.
S-a otrăvit barbar văzduhul –
De ce s-a otrăvit și duhul,
De ce și graiul?!

Sculați-vă, sculați-vă, sculați-vă
Din somnul cel de moarte!
Salvați-vă, salvați-vă, salvați-vă
Prin limbă și prin carte!

S-a otrăvit dulceața poamei
Și laptele din sânii mamei.
S-a otrăvit barbar văzduhul –
De ce s-a otrăvit și duhul,
De ce și graiul?!

Sculați-vă, sculați-vă, sculați-vă
Din somnul cel de moarte!
Salvați-vă, salvați-vă, salvați-vă
Prin limbă și prin carte!

La început dă an

Iară o trecut on an păstă noi. Și, cum îi suca omului dă la sat, la câte-on capăt dă an, pă d-o parte, țaranu prăbălește să făcă socoteală cu anu trecut, iară la întorsătura în anu nou, îș făce planuri noi, bunăuară că ce și cum vre să înfăptuiască în anu cu care să află față-n față. Cum zic, asta-i suca la sat, da', după cum ne putem da sama, tă' cam așe să-ntâmplă lucrurile și-n mare, adecate și la treptele mai înalte. Așe și treabă.

Încă nici acela nu-i pre mare bai dacă sămădașu nost ni-l asămănăm și-l cântărim cu cile ce s-or petrecut în juru nost, – treaptă cu treaptă, – începând cu familie și gătând cu stare țării. După părere me, baiurile atunci sâncep, când, cu cumpăna dă care ne folosim, nu-s tăte în regulă. Numa că, din păcate, mai nou, „brădiile” cu care să amăsura valoare faptelor să pre sporesc. No-amu, ca să fiu mai bine înțales, v-oi povesti, pă scurt, o pildă care s-o petrecut în zilele trecute, și mai pontoșoan, înainte dă Anu Nou cu doauă zile.

Am fost la borbil. Acolo ne-am adunat v-o

șapte-opt bărbaț, tăț la tuns. Apu, cum îi suca când treabă să aștept, ne-am dat la voarbe. La voarbe dăspră politică și traiu oamenilor. Unu înt-o parte, altu înt-alta; unu să ponosle înt-on chip, altu înt-alt chip; unu să lăuda cu iasta, cela să lăuda cu ceie, da' nu s-or aflat nici măcar doi care să fiie d-o părere.

Pîntră tăț cel mai „ocoș” s-o ținut Petre Bărbosu. Iel la tăte ave replica lui. Când o fo' voarbă d-o treabă bună, iel s-o mpo-trivit „c-o gură cât o șură”, spunând cum că nu tumna așe stau lucrurile. Iară când o vinit voarba dă vo critică, părere lui o fost cu tătu alta. Când și io și alți ne-am dat sama că cu Părosu nu te poți vorbi cum să cuvine, l-am lăsat să vorbască. Să vorbască pă placu lui, să zicem, tumna așe ca și când iel o fost secretaru nost dă partid în colectivă. Și Petre o vorbit. Ne-o predicat și verzi și uscate. Apu dacă cineva cuteza să întrebe una uă alta, – să zicem, dăspră ce dânsu ave altă părere, – iel dăloc să hoscocore pă iel, dă gânde-i că vre să-l înghițască dă viu.

I-o vinit apoi rându lui

la tuns, da' iel nici atunci n-o tăcut. Când o gătut cu iel borbilu ș-o vinit vreme să plătească, o scos bucsa – îndesată dă bancute, – o plătut, ș-o luat rămas bun dă la tăț, dorindu-ne on „an nou și mai bogat!” Noi tăț i-am mulțămuit și i-am răspuns cum să cuvine.

No, da' căci o ieșit afară, borbilu nost numa atăta o zis: „Așe vorbește cel mai bogat om din sat! Să laudă cu găzdăciie furată dă la sătenii lui, și tă' nu-i aleghedit!” Din asta și noi am înțales că la ce s-o gândit Părosu, când ne-o dorit an nou și mai bogat. Nu-i greu dă gâcit că uare inde i-o stat minte și că la cine s-o gândit când ne-o spus voarbele așe...

La tăte așe io amu numa atăta mai vreu să adăug că n-ar strica dacă și din fericire ni s-ar vuji cu ceva mai multă decât în anu dă care ne-am dăspărțit.

Sandu Popa

Aneecdote din vecini

Să vorbește că on gazdă din satu vecin i-o cumpărat la pruncu-so o mulțime dă cărț prețioasă, zicându-i:

– No, pruncu mne, dacă-i învăța bine, cu vreme, din cărțile așe îi pute trăi.

Crescând pruncu, o ajuns la oraș și s-o făcut băutor, așe că și cărțile căpătate dă la tată-so le-o vândut, numa ș-ajungă la câteva pițule. Odată apoi i-o scris o carte tătâne-se:

„Dragă tată, amu poți fi fericit, că numa din cărțile dumi-tale trăiesc!”

◆◆◆

Pă Ionica lu' Purcaru l-o trimăs tată-so la vecinu-so să-i ascuțască oleacă briciu. Vinind acasă cu briciu, tată-so l-o ntrebat:

– No, uare bine taie amu briciu aista?

– Bine, zo, – l-o lădat Ionica, – că io l-am prăbălit ș-am tăiet cu iel trii verjele groasă ca jejetu dumi-tale.

◆◆◆

Dăspră vecinu Ciorba să spune că atunci când înc-o fo' dă vo cinci-șasă ani, mă-sa i-o dat on blid dă leveșe dă păsulă cu carne, rugându-l:

– Ionică, mîncă tăta leveșe acie, că altu prunc ar fi fericit dac-ar căpăta ctiar și numa on jumătate dă blid.

– Maică, și io aș fi fericit dacă numa jumătate ar trebui ș-o mînc, – ar fi răspuns pruncașu.

Îi drept, nu-i drept, da' vecinu Ciorba dă multe uări s-o lădat și pîn-amu cu replica lui din prunciie.

Am citit că...

Amu-s vo doi-trii ani, la capătu ulitî noaște o șezut o familie dă unguri, înt-o casă dăstul dă faină și frumoasă. Până la vreme tare bine s-or aflat la noi. Nevasta ne-o fo' poticăreșită, bărbatu ii doctor, așe că nu-i dă mnirare că ii, în câțva ani, s-or îmbogățit dăstul dă bine, apoi, ca și care ș-or făcut treaba, ș-or vândut tăte ce n-or vrut să le ducă cu ii, și s-or mutat la Iula.

Or avut și on căne mic, d-aista dă casă, care trebuie scos la aier dă mai multe uări pă zi. Asta s-o ținut dă dătorie moșului căsî, bătrân dă păstă șaptezeci dă ani. Noi numa așe-i zicem că Józsi bácsi, dăuarece numele dă familie iera cam lung și nu iera pre cunoscut pă la noi.

No-amu, când Józsi bácsi trece cu cănele pîn fața căsî noaște, aproape tădauna iera cu ăgară-n gură, bătrân că doctoru l-ar fi oprită dă la duhănit, da' iel tă' nu s-o lăsat dă ăgară. Duhăne p-ascunsu și tă' cu aceie să mîntuie că iel numa atunce-ș aprinde căte una, când ieșe cu cănele la preumblare, așe că nu duhă-nește la zi mai mult dă patru-cinci ăgări din cile mai sclabe. Ș-așe-s multe, îi spunem io, care tă' cam așe stau cu pipălitu și-n zîua d-astăz.

Bogăț și dăstul că odată, când mă ocoșem io că dîrce nu-i bună ăgară, și căte baiuri ne poate face nicotinu, hortacu mne, Józsi bácsi, în scoate din jeb o bucătuță dă uișag și m-o dă ș-o citeșc. Mă chinuiesc io cu cititu cât mă chinuiesc, da' iel așe-m ajută că-m spune pă-nțales cum că naște profesori ameri-

cani or dăscoperit că nicotinu nu numa baiuri ne face, ce are și o lature bună: întărește „organismu” omului în contra altor boli. Apoi m-o mai înșirat câțva oameni cunoscuț dă cândva, după care și pă câțva bătrâni din viața lui care, batăr c-or duhănit tăta viața, meghiș or trăit păstă 80-90 dă ani. Din asta am înțales io că și Józsi bácsi coată și află mîntuire la năravu și suca re, – cum îi și duhănit, – c-așe-i fire omului.

Cum v-am amintit, tăte așe s-or în-tâmplat cam amu-s vo doi-trii ani, apoi, după ce s-or mutat din sat, nu m-am mai întâlnit cu hortacu mne bătrân, da' dă uitat nu l-am uitat, și tă' cu inimă bună m-am gândit la iel – mai ales când în aprindem căte-o ăgară pîn locurile în care ne vorovem noi pă vremuri. Numa că ce dă Sfântu, amu, întră sărbători, Józsi bácsi, umblând pîn sat, o vinit pă vedere și la noi. Tare ne-am bucurat unu dă altu, ne-am pus la on păhărel dă pălincă, ne-am dat la voarbe, și poate că nici pînă-n ceie zi n-am fi gătută dacă n-ar fi vinit după iel pruncu-so.

Bine-nțales că ne-am mai ocoșit noi și cu ăgară, da' iel s-o ținut dă voarba lui: unii cu cărțile, alți cu nevestele, iară alți cu băutura, iel cu duhănit, că n-ar fi bine dacă tăta lume ar fi p-o formă. Înt-atăta am rămas.

La dăspărțire ne-am dorit An Nou fericit, ceie ce le-o doresc și io la tăț cititorii noștri!

Ion Podaru
pensionar

Glume

O muiere mere la doctor și să ponoslește:

– Dom' doctor, nu i-aș pute scrie lu' bărbatu-mneo năște leacuri să să viseze cu pești?

– Eh, și dîrce? Nu cumva-i pescar?

– Nu, da' dă vo doauă luni numa cu cioară să visază.

– Ș-atunci? Nu-i tătuna că să visază cu pești uă cu cioară?

– Nu zo! Că dacă s-ar visa cu pești, n-ar cioroi tăta noapte.

– Ce dăschilnire ieste întră on mort care o duhănit și unu care n-o duhănit în tăta viața lui?

– Cel care n-o duhănit îi mai sănătos!

Trei babe stau la dișpută. Una să plânje dă noră-sa, alta dă junere-so, a triie dă nepoți ii. Odată una dintră iele zice:

– Da' mai lăsa-ț amu cu lucrurile așe amărâte! Hai să vorbim dă treburi mai vesele! Ileană, tu ț-ai cumpărat amu loc dă mormânt?

– Ie spune-m, Mitică, îi mulțămuită bunică-ta dă frijideru pă care i-i l-aș cumpărat?

– Nu știu, doamnă-nvătătoare, că dă alaltieri n-o ieșit din iel.

Fotbal

Abramovici a pus ochii pe Chivu

Publicația britanică „News of the World” a găzduit, duminică trecută, la 4 ianuarie, în premieră, o poziție publică a patronului lui Chelsea în acest caz. „Chivu va juca în Anglia numai pentru Chelsea și va fi băiatul meu de aur. Îl vrem și avem nevoie de Chivu. Vom face o ofertă mai bună decât a lui Manchester United”, este citat Abramovici în suplimentul de duminică al ziarului „The Sun”.

Multimiliardarul rus Roman Abramovici a făcut această declarație în urma interesului manifestat pentru fundașul român, de către antrenorul principal al Manchester United, Alex Ferguson. Acesta este nevoit să caute o soluție pentru înlocuirea lui Rio Ferdinand, pentru că cel mai scump fundaș al tuturor timpurilor a fost penalizat cu opt luni de odihnă silnică, deoarece nu s-a prezentat în timpul potrivit la un test antidoping. Managerul scoțian îl consideră pe Cristian Chivu o soluție ideală pentru completarea golului ivit în mijlocul apărării lui Manchester, iar oficialii formației engleze s-au declarat că sunt gata să sacrifice în acest scop 20 de milioane de euro, bani care ar putea să scoată din impasul material pe AS Roma. Însă conducătorii romani nu sunt dispuși să se despartă timpuriu de cea mai importantă achiziție din vară, văzând în fundașul român un adevărat stâlp al apărării.

Peste toate Chivu, în acest sezon de toamnă a devenit unul dintre cei mai iubiți jucători de către suporterii Romei, numele lui fiind scandal în fiecare confruntare. AS Roma la ora actuală conduce clasamentul italian cu șase puncte diferență, păstrându-și și pe mai departe invincibilitatea. Astfel, în capitala Italiei singurul obiectiv acceptabil a devenit cucerirea titlului de campion. Mai mult, gruparea romană, care l-a declarat pe Chivu netransferabil prin vocea directorului sportiv Franco Baldini, a depășit dificultățile financiare presante printr-o mărire de capital social, efectuată chiar pe 31 decembrie. Din cele 37 de milioane de euro rezultate, au și fost achitate în ultima zi a anului 2003,

salariile restante pe luna noiembrie. În acest moment, clubul roman mai are de plătit jucătorilor drepturile pe septembrie, octombrie și decembrie, iar celor care au jucat și sezonul trecut indemnizațiile pe lunile mai și iunie.

În afara lui Baldini, un eventual transfer la Chelsea a fost dezmințit și de Andrea Pretti, colaboratorul firmei „Becali & Popescu” și reprezentantul jucătorului în Italia: „Mai multe cluburi și-au arătat inte-

resul pentru Chivu, dar nu există nici o negociere. Cristian este fericit la Roma și n-are nici o intenție să plece, iar Roma îl consideră un jucător foarte important și nu vrea să-l vândă. Pentru Roma nu e o chestiune de bani”. Chivu a fost interviuat în mai multe rânduri de către organele de presă din România și de fiecare dată a subliniat că se simte foarte onorat că formații ca Manchester sau Chelsea îl doresc să-l vadă între jucătorii lor, dar el a semnat în vară cu AS Roma și nu-și dorește, deocamdată, altceva decât să devină cu această formație campion al Italiei, un titlu foarte important pentru orice fotbalist. De altfel, fundașul de 23 de ani a fost ales și în selecționata europeană a sezonului, obținând unul dintre posturile de fundaș central. În caz că Chivu totuși s-ar transfera, acum sau în vară la Chelsea, în formația londoneză, în sfârșit, ar putea juca împreună, în aceeași echipă de club Chivu și Mutu, la ora actuală cei mai valoroși jucători români.

Așteptări și speranțe (I)

Anul 2004 este an olimpic, în care societatea bună a sportului mondial începe să-și evalueze șansele, iar comitetele olimpice naționale trasează scopuri, luând în considerare realitățile. România, cu excepția a doar câtorva olimpiade, totdeauna a fost reprezentată cu succes de sportivi ajunși la cea mai importantă și prestigioasă întrecere sportivă a lumii.

Ion Țiriac, președintele Comitetului Olimpic Român, cu câteva luni în urmă, nu aștepta de la Jocurile Olimpice de la Atena performanțele obținute de români la Sydney, în 2000. Declarațiile reținute se bazau pe lipsa rezultatelor notabile ale românilor în competițiile internaționale. În ultima perioadă a anului 2003, sportivi însă s-au gândit să contrazică temerile conducătorilor. Titluri mondiale la scrimă, canoe, haltere, medalii importante la canotaj, înot, tenis de masă și lupte. Pretențiile au devenit din ce în ce mai mari. În acest serial vom încerca

să luăm pe rând șansele sportivilor români la Jocurile Olimpice de la Atena. Prima dată să vedem ce se așteaptă la atletism.

Obiectiv: 2-3 medalii, dintre care una de aur

În 2003, atletismul românesc nu a strălucit. Sportivii s-au întors de la Campionatele Mondiale de la Paris fără nici o medalie, premieră neagră pentru români. Cea mai aproape de podium a fost Ionela Țirlea, campioană europeană la 400 metri garduri, care la CM s-a clasat a patra. Speranțele se îndreaptă toate către Atena

Ganea, al doilea român în Premiership

În urma demisionării lui Gheorghe Hagi din postul de antrenor la Bursaspor, nici atacantul român n-a mai vrut să stea sub bagheta noului antrenor al echipei turce. Ionel Ganea a primit trei oferte din prima divizie a Angliei, dintre care a ales-o pe cea a ultimei echipe din clasament. Wolverhampton Wanderers i-a oferit fotbalistului internațional un contract pe o jumătate de an, prevăzând un salariu săptămânal de 25.000 de lire sterline, indemnizația sa, însă, fiind înjumătățită în caz că formația antrenată de Dave Jones retrogradează.

Ionel Ganea a debutat sâmbătă, 3 ianuarie, la Wolverhampton Wanderers. În meciul contând pentru turul 3 al Cupei Angliei, terminat cu rezultatul de 1-1 cu formația de liga a patra Kidderminster, internaționalul român a fost introdus în minutul 72, într-un moment în care echipa sa era condusă pe tabelă. „Ganezul” n-a lăsat o impresie deosebită în timpul cât a jucat, fiind notat cu 6 de săptămânalul „Sunday Mirror”.

Totuși, în prelungirile partidei, la singura acțiune

ne periculoasă în careul advers, el a fost la un pas de a aduce oaspeților victoria. „Stilul de joc direct pe poartă mi se potrivește ca o mânășă. Managerul Dave Jones preferă sistemul 4-4-2, cu fundașii în linie, doi închizători în fața apărării și cu cei doi mijlocași de bandă pe extreme, încadrând vârfurile împinse. Îmi place, fiindcă nu mai sunt obligat să mă retrag, ca la Bursaspor, spre centrul terenului pentru a primi baloane. Se joacă spectaculos, în viteză. Ritmul e susținut, iar jucătorii lucrează cu mingea dintr-una, maximum două atingeri”, și-a împărtășit primele impresii din Anglia atacantul de 30 de ani, în coloanele cotidianului român Gazeeta Sporturilor. Acesta consideră că a fost un debut reușit, pentru că deocamdată a avut ocazia să joace numai 18 minute.

Ganea, precum a mărturisit cititorilor din România, este conștient de faptul că în campionatul englez, la fiecare formație, chiar și la ultima din clasament, se duce o luptă crâncenă pentru posturi și dacă nu va reuși să înscrie în primele meciuri va fi nevoit să stea pe banca de rezervă. Rămâne să aflăm cum ar reacționa la o astfel de variantă, cunoscând faptul că la VfB Stuttgart, chiar din această cauză, a avut conflicte frecvente cu antrenorul Felix Magath. Ionel Ganea este al doilea fotbalist român care activează în prima ligă a Angliei, alături de Adrian Mutu de la Chelsea Londra.

ROMÂNIA

Luni 12 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.00 Teleshopping 8.15 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Caravana premierelor (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Serial. În mintea lui Herman 11.00 Nocturne (R) 12.00 Dincolo de hartă (R) 12.30 Sănătate pentru toți! (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Telesciclopedia (R) 14.30 Pro Patria 15.00 Kronika 15.55 TVR în Direct 17.00 Știri 17.05 Serial. Sânge de țigan 18.00 Jurnal 19.00 Iartă-mă! 20.00 Serial. Redacția Teatru Film prezintă:ADIO, Europa! 21.00 Serial. Redacția Teatru Film prezintă în premieră absolută: Hacker 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Profesioniștii 23.30 Film. Henry și Verlin 1.15 Jurnal (R) 2.15 Film. La datorie 3.50 Profesioniștii (R) 4.50 România 1... și filmul (R) 5.05 Caravana premierelor (R) 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Marți 13 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.00 Teleshopping 8.15 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Spectacolul lumii (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Serial. În mintea lui Herman 11.00 Profesioniștii (R) 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Vector III. 14.00 Alege viața! 14.30 Kronika 15.55 TVR în Direct 17.00 Știri 17.05 Serial. Sânge de țigan 18.00 Jurnal 19.00 Festivalul filmului tău: Fete frumoase 20.45 Călătorie muzicală în Evul Mediu 21.00 Serial. Redacția Teatru Film prezintă în premieră absolută: Hacker 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Poveste fără sfârșit 23.30 Film. Prindeți fantoma! 1.05 Alege viața! (R) 1.35 Jurnal (R) 2.35 Film (R) Henry și Verlin 4.15 Spectacolul lumii (R) 4.45 Serial. Magnum 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Miercuri 14 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.00 Teleshopping 8.15 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Vector III (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Serial. În mintea lui Herman 11.00 Poveste fără sfârșit (R) 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oameni ca noi 14.00 Conviuiri. Magazin pentru alte naționalități 15.10 Ex Libris 15.55 TVR în Direct 17.00 Știri 17.05 Serial. Sânge de țigan 18.00 Jurnal 19.00 Film. Nuremberg 20.40 Fantomele dunării 21.00 Serial. Agenția 21.50 România 1... și strada 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Nocturne 23.30 Film. Supraviețuirea 1.00 Vector III (R) 1.30 Jurnal (R) 2.30 Film (R) Prindeți fantoma! 4.05 România 1... și strada (R) 4.15 Aventura sunetelor (R) 4.45 Serial. Magnum 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Joi 15 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.00 Teleshopping 8.15 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Alege viața! (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Serial. În mintea lui Herman 11.00 Serial (R)ADIO, Europa! 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Aventura sunetelor 14.00 Akzente 15.25 De origine Română: Janny Holt 17.00 Știri 17.05 Serial Sânge de țigan 18.00 Jurnal 19.00 Telectinemateca: Faleze de nisip 20.45 România 1... și Filmul 21.00 Serial. Agenția 21.50 România 1... și strada 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Garantat 100% 23.45 Film. Copilul de nicăieri 1.30 Jurnal (R) 2.30 Dincolo de hartă (R) 3.00 Film (R) Supraviețuirea 4.30 România 1... și strada (R) 4.45 Serial. Băieții de la Sport 5.35 Corect! (R) 5.40 Teleshopping.

Vineri 16 ianuarie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.00 Teleshopping 8.15 Desene animate 8.45 Teleshopping 9.00 Jocul planetelor (R) 9.30 Teleshopping 10.00 Tezaur folcloric (R) 12.00 Serial. Destine secrete 12.50 Corect! 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 România politică 14.30 Români fără frontiere 15.00 Sănătate pentru toți! 15.30 Interes general 16.20 Clubul de comedie (R) 16.50 Reflecții rutiere 17.00 Iartă-mă (R) 18.00 Jurnal 19.00 Film. Vulcanul 20.50 Fantomele Dunării 21.10 Serial. CSI – Investigații 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Taverna 23.00 Profesioniștii (R) 1.00 Clubul de comedie (R) 1.30 Jurnal (R) 2.30 De origine română 3.00 Film (R) Copilul de nicăieri 4.40 Serial. Băieții de la Sport 5.30 Sănătate pentru toți (R).

Sâmbătă 17 ianuarie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Teleshopping 7.10 Desene animate: Universul Disney 8.00 Întâlnire de basm 9.00 Teleshopping 9.15 Debut 50 plus 10.30 O vedetă populară 12.00 Spectacolul lumii 12.30 Caravana premierelor 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Cartea TV Recordurilor 14.30 Lumi ascunse 15.00 Serial. Vorba lu' Jim 15.30 EURO Police 16.00 Edith Piaf 17.00 Telesciclopedia 18.00 Jurnal 19.00 Film. Indestructibilul 20.55 România 1... și strada 21.00 Jurnalul de noapte 21.15 Film. Legea junglei 23.00 Moulin Rouge 23.50 România 1... și strada (R) 1.00 Caravana premierelor (R) 1.30 Jurnal (R) 2.30 Debut 50 plus (R) 3.35 Aventura sunetelor (R) 4.05 O vedetă populară (R) 5.25 Teleshopping.

Duminică 18 ianuarie

6.00 Universul credinței 7.30 Desene animate 8.30 Jocul planetelor 9.00 Dincolo de hartă 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Lumea-n care trăim 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Film. Îmi acordai un dans? 15.15 Serial. Felicity 16.05 Bravissimo! 18.00 Jurnal 19.00 Film. Comici triști 21.15 Jurnalul de noapte 21.30 Film. Războinicul Șoim 23.10 Tragerile Loto 6/49 și noroc 23.30 Garantat 100% (R) 0.35 Moulin Rouge (R) 2.25 Jurnal (R) 3.25 Spectacolul lumii (R) 3.55 Bravissimo! (R) 5.40 Teleshopping.

PĂCĂLEALĂ

Din motive tehnice, în această săptămână nu putem publica programul TVR2. Ne cerem scuze!

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

12 IANUARIE, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

13 IANUARIE, MARȚI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

14 IANUARIE, MIERCURI (redactor: Anamaria Brad)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avangarda „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

15 IANUARIE, JOI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

16 IANUARIE, VINERI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Revista presei „Foaia românească” 10.55: Avangarda „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „Lumea femeilor” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

17 IANUARIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.00: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

18 IANUARIE, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afară de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

14 ianuarie 2004 (mtv ora 14.25)

Reluare: 17 ianuarie 2004 (m2 ora 11.15)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

În emisiunea în limba română de această dată veți putea vedea festivitatea înmânării distincției „Pentru românii din Ungaria”, care a avut loc la ultima ședință a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. În continuare, veți putea urmări un montaj de la întâlnirea corală tradițională de la Apateu a corurilor românești din Ungaria.

Realizator: Tiberiu Boca

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 16.00-18.00, pe frecvența TVR2

Luni, 12 ianuarie 2004

16.05–17.00 Universul culturii 17.00–17.30 Evantai 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Marți, 13 ianuarie 2004

16.05–16.30 Film documentar 16.30–17.00 Cronică germană (emisiune în limba germană) 17.00–17.30 Grădina tranziției 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Miercuri, 14 ianuarie 2004

16.05–16.30 Viața la țară 16.30–17.00 Panoramic sud-vest (emisiune în limba maghiară) 17.00–17.15 Sănătatea ta 17.15–17.30 Zona IT 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Joi, 15 ianuarie 2004

16.05–16.30 Spații subiective 16.30–17.00 Orizonturi sârbești (emisiune în limba sârbă) 17.00–17.30 Oferte fizicii 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Vineri, 16 ianuarie 2004

16.05–16.30 Teleaudiența 16.30–17.30 Bucuroși de oaspeți 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Sâmbătă, 17 ianuarie 2004

16.00–16.30 Film documentar 16.30–17.30 În prelungiri 17.30–17.50 Știri regionale 17.50–18.00 La limită.

Duminică, 18 ianuarie 2004

16.00–16.30 Musica Viva 16.30–17.00 VIP-uri de duminică 17.00–18.00 Cântecul de acasă.

Sponsorul nostru

RADIO ROMANIA INTERNATIONAL

Emisiunea în limba română
**24 de ore din 24
pe 756 kHz**

Unitate prin diversitate Uniunea Europeană

Întrebări, teme permanente:

- ❖ Ce ne așteaptă în Uniunea Europeană
- ❖ Aderare – avantaje și dezavantaje
- ❖ Euroregiune – colaborare transfrontalieră
- ❖ Cetățean european – multiculturalitate, multilingvism

Program radiofonic: 5 ianuarie, luni – ora 19.00

Reluare: 10 ianuarie 2004, duminică – ora 19.00

– Kossuth URH: 66,29 MHz și 66,14 MHz

– Frecvențele posturilor teritoriale

Pe plaiuri românești

CASTELUL BRAN

Castelul Bran (în slavă – brana=poartă) apare mai întâi în documentele din prima domnie a lui Basarab Laiota (1473–1476). Denumirea germană „Torzburg” derivă probabil din numele Tydricus, după cum era denumită stâna pe care cetatea a fost construită după 1377. Acest nume a devenit în limba maghiară „Terch” sau „Torcs”. Forma românească „Turciu”, folosită mai întâi de către Mircea cel Bătrân (1413), s-a păstrat în numele pârâului Turcu, care curge lângă cetate.

Deși construită inițial cu scop exclusiv militar, funcția predominantă îndeplinită de-a lungul existenței a fost comercială (punct de vamă) și de protecție a drumului vital de legătură între Transilvania și Țara Românească.

Construirea cetății Bran a fost determinată de situația politică din secolul al XIV-lea: întărirea Țării Românești în timpul domniei lui Vladislav Vlaicu Vodă (1364–1377), proces care

a dus la o serie de lupte cu regele Ungariei, Ludovic I d'Anjou (1342–1382), lupte în urma cărora regele Ungariei pierde Rucarul; în iarna anului 1369 are loc prima incursiune a turcilor în Țara Românească, marcând astfel începutul unei lupte seculare cu Imperiul Otoman.

Despre construirea cetății Bran (începute în vara lui 1378) există o știre precisă, un document ce datează din 19 noiembrie 1377: o scrisoare privilegială a regelui Ungariei – Ludovic I d'Anjou – către orașul Brașov. Regele confirmă orașului stăpânirea unor sate din Țara Bârsei, îl scutea de impozitul crăiesc și îi stabilea taxe vamale reduse, drept recompensă pentru ca orașenii „de bunăvoie și nesiliți de nimeni” s-au oferit să ridice „cu propriile lor cheltuieli și osteneți” noua cetate regală a Branului, dând pentru aceasta meșteșugari, materiale și bani.

În martie 1395, în timpul domniei lui Mircea cel Bătrân (1386–1418) se în-

cheie la Brașov un tratat de alianță cu regele Ungariei – Sigismund de Luxemburg (1386–1437) în scopul încheierii luptei împotriva armatelor turcești (conduse de sultanul Baiazid). Acest tratat recunoaște posesiunile din Transilvania ale lui Mircea cel Bătrân, care primește de la Sigismund, în semn de prețuire, cetatea Bologa (de lângă Cluj) și Branul (numai castelul, fără domeniu). Stăpânirea Țării Românești asupra cetății Bran a fost între anii 1407 și 1419. Mircea cel Bătrân acordă brașovenilor un nou tratat de comerț în 1413, în care se specifică vama ce trebuia plătită. În 1419 regele Sigismund preia cetatea de la Mihail, fiul și succesorul lui Mircea cel Bătrân și o pune sub comanda directă a comitetului secuilor, subordonat voievodului Transilvaniei, lancelu de Hunedoara devenind voievod al Transilvaniei (1441–1456) repară și întărește cetatea Branului, supraveghind personal lucrările. Prima domnie a lui Vlad Țepeș din 1448 este consemnată într-o scrisoare expediată brașovenilor la 31 octombrie 1448 prin Bran. Pierzând tronul, Vlad Țepeș ajunge în Transilvania și este însărcinat de lancelu de Hunedoara cu apărarea nordului Transilvaniei și deci și a acestei trecători. În a doua domnie a acordat privilegii negustorilor brașoveni (sași), dar a întreprins expediții de pedepsire (1459), deoarece aceștia îl sprijineau pe oponentul său Vlad Călu-

gărul. În 1498, regele Ungariei Vladislav II (1490–1516) a fost nevoit să recurgă la un împrumut de 3000 de florini. Brașovenii oferă suma, dar cer zălogirea cetății pe zece ani. Noi împrumuturi în anii următori și neplata celor vechi aduc castelul și domeniul aferent în stăpânirea Brașovului pentru o lungă perioadă; în 1612, voievodul Transilvaniei Gabriel Bathory (1608–1613), ia castelul în stăpânire prin forță și viclesug de la brașoveni. Principele Gabriel Bethlen (1613–1629) aduce transformări importante, adăugând două turnuri noi. În 1651 negustorii brașoveni au intrat definitiv în stăpânirea castelului pe care principele Rakoczi II (1648–1660) s-a văzut nevoit să-l vândă pentru a face față dificultăților financiare. La 12 octombrie 1659 se semnează la Bran un tratat de alianță împotriva Imperiului Otoman, între Rakoczi II și fostul voievod al Țării Românești, Constantin Șerban (1654–1658). În anul 1759 este reconstruit oficiul vamal, iar în 1836 vama este mutată la Giurala. Odată cu aceasta, castelul își pierde și însemnătatea economică.

La 1 Decembrie 1920, Consiliul orășenesc al orașului Brașov donează Castelul Bran Reginei Maria a României Mari, ca semn de recunoștință față de contribuția sa la înfăptuirea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918. Între anii 1920–1927, Castelul a fost restaurat sub conducerea arhitectului Curtii Regale, Carol Liman, care îl transformă într-o frumoasă reședință de vară, înconjurată de parc, cu alei de promenadă, lac, fântâni, terase de popas, construind și Casa de ceai. În 1938, Regina Maria lasă prin testament Castelul Bran, cu întreg domeniul, fiicei sale Principesa Ileana, care-l stăpânește până în 1948.

După expulzarea din țară a familiei regale, în anul 1948, Castelul Bran a intrat în proprietatea statului român, rămânând o perioadă abandonat și devastat. Din 1956, parțial amenajat, Castelul a fost deschis ca muzeu de istorie și artă feudală. Fiind într-o stare avansată de degradare, în anul 1987, Castelul intră în restaurare, lucrare terminată în linii mari în 1993.

Material selectat de **Eva Iova**

FOAIA
românească
9 IANUARIE 2004
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Laura Martin, Rita Pátcaș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2004: 3 luni 912 forinți; 6 luni 1824 forinți; 1 an 3648 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.